

กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนอนุบาล
พระนครศรีอยุธยา

เกียรติศักดิ์ ไพศาล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรีศึกษา
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**THE PROCESS OF MARCHING BAND ACTIVITIES OF
ANUBAN PHRANAKHON SI AYUTTHAYA SCHOOL**

KAITISAK PAISAN

A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements

for Master of Arts in Music

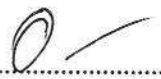
Academic Year 2017

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

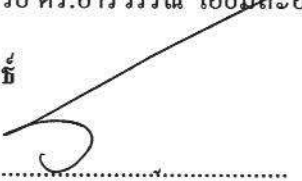
ชื่อเรื่อง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาล
พระนครศรีอยุธยา
ชื่อผู้วิจัย เกียรติศักดิ์ ไพศาล
สาขาวิชา ดนตรี
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันชศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม สว่างอารมณ์

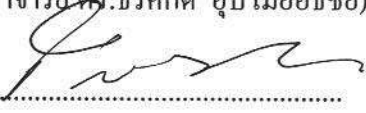

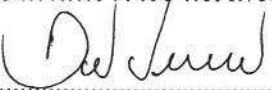
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันชศิริ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม สว่างอารมณ์)

..... กรรมการ
(ดร.อนุรักษ์ บุญแจ๊ะ)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์จรัสพันธ์ อ่อนเดือน)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาล พระนครศรีอยุธยา
ชื่อผู้วิจัย	เกียรติศักดิ์ ไพศาล
สาขาวิชา	ดนตรี
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันชสิริ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม สว่างอารมณ์
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน วิทยากรพิเศษ สมาชิกวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ: กระบวนการจัดกิจกรรม วงโยชวาทิต

Title	The Process of Marching Band Activities of Anuban Phranakhon Si Ayutthaya School
Author	Kaitisak Paisan
Program	Music
Major Advisor	Associate Professor Dr.Kovit Kantasiri
Co-advisor	Assistant Professor Dr.Dome Sawangarom
Academic Year	2017

ABSTRACT

The objective of this research was to study the process of marching band activities management of Anuban Phranakhon Si Ayutthaya School in 4 aspects. The sample groups included 206 of administrators, instructors, lecturers, students of Anuban Phranakhon Si Ayutthaya School. Data were collected using 5-point rating scale questionnaire and checklist and were statistically analyzed by percentage, mean score, and standard deviation.

The findings revealed that the process of marching band activities management of Anuban Phranakhon Si Ayutthaya was generally rated at the high level. After item analysis, teaching materials were rated with the highest mean followed by learning management and measurement and evaluation.

Keywords: The Process of Activities Management, Marching Band

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข
ข้อบกพร่อง อีกทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง
ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันธิศิริ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม
สว่างอารมณ์ กรรมการ อาจารย์อนุรักษ์ บุญแจ่ม กรรมการ อาจารย์จรัสพันธ์ อ่อนเถื่อน กรรมการ
และเลขานุการ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน
อนุบาลพระนครศรีอยุธยาที่ให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ใช้สถานศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้
พร้อมทั้งขอขอบคุณคณะครูและขอปบใจนักเรียนวงโยชวาทิตทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน ตลอดจนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจในการทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของบิดา มารดา ครู-อาจารย์ ทุกๆท่านที่
ได้อบรมสั่งสอนให้ประสบผลสำเร็จ

เกียรติศักดิ์ ไพศาล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรม.....	7
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรมดนตรี.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล.....	34
บริบทของการศึกษา.....	42
กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาล พระนครศรีอยุธยา.....	56
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	69
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	71
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ.....	73
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม.....	77
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือสำหรับการวิจัย.....	81
ภาคผนวก จ แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	86
ภาคผนวก ฉ แบบตอบรับการเผยแพร่บทความวิจัย.....	90
ภาคผนวก ช สำเนาประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ.....	104
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางการซ่อมกิจกรรมโยธาวิชา	46
2	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	52
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	56
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ รูปแบบกระบวนการ จัดกิจกรรมวงโยธาวิชาโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยรวม.....	57
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ รูปแบบกระบวนการจัด กิจกรรมวงโยธาวิชาโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน.....	57
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ รูปแบบกระบวนการจัด กิจกรรมวงโยธาวิชาโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการสอน	58
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ รูปแบบกระบวนการจัด กิจกรรมวงโยธาวิชาโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านบรรยากาศใน การเรียนการสอน.....	59
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ รูปแบบกระบวนการจัด กิจกรรมวงโยธาวิชาโรงเรียน อนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านการวัดและการ ประเมินผล.....	59

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) นอกจากนี้กระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด มีการฝึกทักษะให้เผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ เรียนรู้จากประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไว้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวย่อมสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับแหล่งความรู้ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบเสริมอื่นๆ (ชาติรี เกิดธรรม, 2545, น.6)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ กรอบทิศทาง ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีคุณภาพสามารถแข่งขัน ในระดับเวทีโลกได้ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือการที่มีพลเมืองของประเทศ เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง เด็กและเยาวชน จึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศ ที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่อย่างจริงจัง (ชาวี มณีศรี, 2535, น.47) ดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ดังจุดเน้นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายเรื่องทิศทางในการจัดการศึกษาข้อที่ 4 “มุ่งส่งเสริมการดนตรี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งในด้านความเข้าใจในแนวความคิดกิจกรรม และการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต” ดนตรีมีรูปแบบที่แตกต่างกัน หลากหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำมารวมกัน แล้วเรียกชื่อ ตามลักษณะรูปแบบที่จัดขึ้น เช่น วงดนตรีออร์เคสตรา (Orchestra) วงดนตรีแจ๊ส (Jazz Band) วงดนตรีคอมโบ (Combo Band) เป็นต้น สำหรับวงดนตรีที่เรียกว่า Band ยังมีชื่อเรียกประเภทแยกออกไปได้ อีกหลากหลายวง ไม่ว่าจะเป็นวงเครื่องลมทองเหลือง (Brass Band) วงเครื่องลม (Wind Harmonic -Orchestra) หรือแม้แต่วงที่ใช้ในการเดินแถวแบบทหาร (Military Band) ที่คนไทยนิยมเรียกว่า“วงโยชวาทิต” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น.

วงโยชวาทิตเป็นวงดนตรีสำหรับทหาร มีจุดประสงค์ที่ใช้คือ การร้องเพลงและเดินแถวเข้าสู่สนามรบของทหาร หรือการประกอบพิธีต่างๆ เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงประเภท เพลงมาร์ช (March) มีผู้บรรเลงจำนวนมาก และมีเครื่องดนตรีประเภท “แตรทรัมเปต (Trumpet)” เป็นเครื่องนำทำนอง แตรทรัมเปตที่เป็นเครื่องดนตรีนำขบวนนั้น มีชื่อเรียกแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกลุ่มชนใดจะเรียก เช่น แตรงอน ,Alphorn, Buisine เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ 1 เรียกว่า “แตรวิไลดา” (สุกรี เจริญสุข, 2539, น.25) ตามหลักฐาน ชาวโรมันและชาวยิวใช้ทรัมเปต (Trumpet) เป็นเครื่องดนตรีประกอบกิจกรรมทหารในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11 (ค.ศ. 1007-1107) ในสงครามระหว่างแวกมุสลิมแซราเซน (Saracen) ในแถบ (Crusade) ในแถบยุโรป ประเทศสก๊อตแลนด์ แตรที่ทำด้วยเขาสัตว์ ทรัมเปต ขลุ่ย (Pipe) กลองและฉาบ ได้ถูกนำมาใช้ในการเป่าปลุกใจทหารระหว่างปี ค.ศ.1407-1507 รูปแบบการจัดแบบนี้เริ่มได้รับความนิยมและกลายเป็นสัญลักษณ์เฉพาะของทหาร สำหรับในซีกโลกตะวันออกก็มีประวัติกล่าวว่า ขงเบ้งได้ใช้กลยุทธ์ชนะเบ้งฮกได้ โดยนำกลองโลหะ ไปตั้งรับกระแสน้ำตกที่ไหล ลงมาจากหุบเขาเมื่อน้ำตกลงมากระทบกับหน้ากลองทำให้เกิดเสียงดังกึกก้อง เป็นการขู่ขวัญข้าศึกให้เข้าใจว่ากองทัพที่ยกมานั้นมีทหารมากมาย กลองดังกล่าวยังเรียกว่า “ กลองมะโหระทึก ”(สุวิทย์ มูลคำ, 2546, น.17-18)

ในสหรัฐอเมริกาเริ่มมีวงโยชวาทิตในราว ค.ศ. 1775 ที่เมืองฟอร์ททิคอนเดอโรกา (Fort Ticonderoga) โดยใช้กลองและขลุ่ยหลิ่ว (Fife) บรรเลงเป็นสัญญาณเรียกแถว การพัฒนางโยชวาทิตของอเมริกาเจริญสูงสุดในสมัยของ แพททริก ฮาร์ทฟิลด์ กิล โมร์ ผู้บังคับการวงโยชวาทิต ในปี 1829-1892 และได้้นำไปแสดงที่ยุโรปมีสมาชิกในวง 66 คน และคนสำคัญอีกท่านหนึ่งคือ จอห์น ฟิลิป ซูซา (John Philip Sousa ค.ศ. 1854-1932) ผู้บังคับวงโยชวาทิตนาวิกโยธินอเมริกา ได้จัดรูปแบบวงใหม่และออกแบบเครื่องดนตรีที่ให้เสียงต่ำมากเรียกว่า ซูซ่าโฟน (Sousaphone) นอกจากนั้นยังประพันธ์เพลงขึ้นอีกมากมายจนได้รับการสดุดีว่าเป็น “ราชาเพลงมาร์ช” (อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2551, น.36)

สำหรับวงโยชวาทิตในประเทศไทย เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเมื่ออิทธิพลดนตรีตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทยแต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่กระทบกระเทือนต่อสภาพขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ดนตรีตะวันตกแทรกเข้ามาในรูปแบบต่างๆ เช่นปะปนมากับศิลปะการแสดงบทบาทของวงโยชวาทิตในโรงเรียนมัธยมนั้น วงดุริยางค์ลูกเสือของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้ก่อตั้งขึ้นเป็น วงแรก ระหว่างปี พ.ศ.2460-2470 ภายหลังจากการตั้งกองเสือป่าในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า –เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ในปี พ.ศ. 2463 เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องลงทองเหลืองล้วนๆ ใช้ในการบรรเลงสำหรับประชาชนในการนำแถวเสือป่า (อารีย์ พันธุ์มณี, 2542, น.30) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2500 ในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้

เตรียมการจัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ จึงได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดซื้อเครื่องดนตรี ทั้งนี้มอบให้พระเจนดุริยางค์เป็นผู้กำหนดรูปแบบของวง และจัดซื้อเครื่องดนตรี มอบให้โรงเรียนของรัฐบาล จำนวน 10 แห่งทั่วประเทศ ต่อมาวงโยชวาทิตได้เข้ามามีบทบาทใน โรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบ พัฒนาความสามารถ จนกระทั่งเป็นที่ยอมรับ ของทั่วโลกในปัจจุบัน(สวัสดี เงินแย้ม และสุกรี จรกรรม, 2540, น.12)

วงโยชวาทิตเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเลือกเสรี มี 4 รายวิชา คือ แตรวงหรือวงโยชวาทิต 1-4 (ศ 0221-ศ 0224) และดนตรีสากลปฏิบัติตามความถนัด 1 และ 2 โดยจัดให้เป็น 1 ใน 4 โครงการที่ หลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย คือ “สำหรับนักเรียนที่มีความสนใจหรือความถนัด ซึ่งโรงเรียนอาจ สนับสนุนเด็กเหล่านั้น เพราะมีเครื่องดนตรีอยู่แล้ว ก็เป็นผลแก่โรงเรียนและนักเรียนจะมี ประสบการณ์ติดตัวไปทางหนึ่ง หากจะศึกษาต่อให้อยู่ในวงดนตรีของกองทัพต่างๆ ซึ่งเปิดรับ นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือศึกษาในวิทยาลัยครูวิชาเอกดนตรีสากลได้บ้าง” (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2526, น.136-138) ต่อมาหลักสูตรได้มีการปรับปรุง ในปี พ.ศ. 2533 วิชาแตรวงหรือ วงโยชวาทิต 1-4 ไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร คงเหลือไว้เพียงวิชาดนตรีสากลปฏิบัติตามความถนัด 1 และ 2 เท่านั้น จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่ใช้ในหลักสูตร พ.ศ. 2521 ถึงปรับปรุงเพียง 12 ปี เท่านั้น ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวแตรวง หรือวงโยชวาทิตที่จัดในระบบการเรียนการสอนมีผลต่อการ พัฒนาเป็นอย่างมาก หน่วยงานต่างๆ เล็งเห็นความสำคัญ ได้สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนวงโยชวาทิตในสถานศึกษา ซึ่งเกิดผลดีต่อสถานศึกษานั้นๆ คือ เป็นการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนสู่ชุมชน เป็นการฝึกอาชีพดนตรีเบื้องต้น เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานในอนาคต เป็นการฝึกความ อุดทน เสียสละ ความพร้อมเพรียง และการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะสร้างระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ กิจกรรมวงโยชวาทิตจัดเป็นกิจกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา เช่นเดียวกับกิจกรรม อื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น แต่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโยชวาทิตนั้น ต้องมีความตั้งใจ จริงจัง และ พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ โดยมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ และความสามารถ ทางด้านดนตรีอย่างถูกต้อง และมีมาตรฐานการเล่นดนตรีสากล ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มี ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง สร้างเสริมความสามัคคี มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน ขยันอดทน และ เสียสละ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น.34)

โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยาเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 1,900 คน ผู้วิจัยได้พัฒนาวงเมโลเดียน มาเป็นวงโยชวาทิต มีจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 175 คน จากการที่วงโยชวาทิต ไม่ได้อยู่ในรายวิชาที่หลักสูตรกำหนด ทำให้กิจกรรมวงโยชวาทิตในโรงเรียนไม่ได้รับการ

สนับสนุนเท่าที่ควร ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้ ประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตในโรงเรียนไม่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องจาก ข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตโรงเรียน อนุบาลพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับประชากรทั้งหมด เป็นผู้เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 206 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สอน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน ครูผู้สอนวงโยชวาทิต จำนวน 2 คน วิทยากรพิเศษ รวมจำนวน 24 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนวงโยชวาทิต จำนวน 175 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 206 คน

ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ด้านสื่อการสอน 3) ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

ระยะเวลาที่ดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2555

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้ทำให้เป็นประโยชน์ต่อผู้จัดกิจกรรมวงโยชวาทิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสถานศึกษาอื่น ๆ ที่จัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ทั่วประเทศ
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวงโยชวาทิต ไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิตในสถาบันของตนต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

วงโยชวาทิต หมายถึง วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ประกอบไปด้วยนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกนักร้องของชมรมวงโยชวาทิตซึ่งเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 130 คน

กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต หมายถึง การจัดกิจกรรมการฝึกซ้อม และการสอนวงโยชวาทิต เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนา กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การจัดหาสื่อที่มีประสิทธิภาพ การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียน ได้สอนได้อย่างครบถ้วนในด้านเนื้อหาต่างๆ การจัดขั้นตอนในการฝึกซ้อมที่ถูกต้อง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง

ด้านสื่อการสอน หมายถึง ความสามารถในการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน มีการนำเทคโนโลยีการสอนใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการสอน

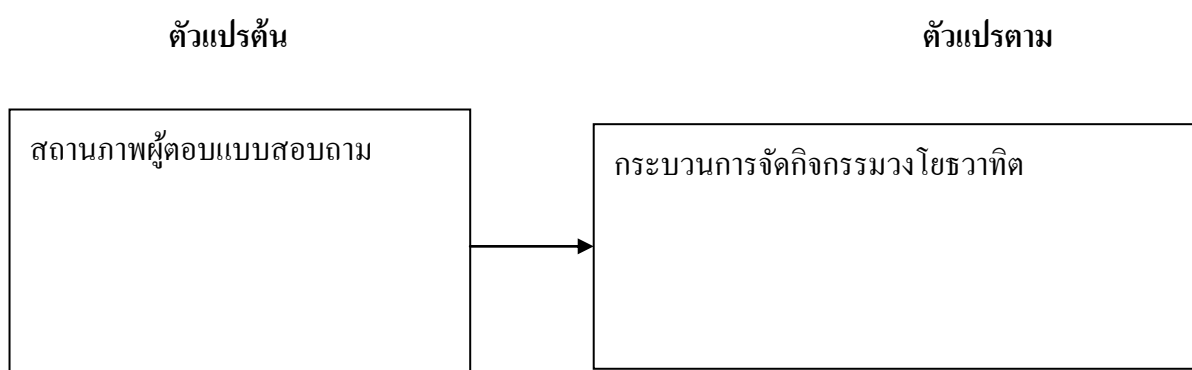
ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถในการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนให้พึงพอใจนักเรียน ให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน สร้างกำลังใจให้กับผู้เรียนได้ ตลอดจนเป็นบรรยากาศที่สามารถเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลงานวงโยชวาทิตของนักเรียนได้

ด้านการวัดและการประเมินผล หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลทางการศึกษาด้านวงโยชวาทิต ของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลได้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนที่เกิดขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักวิชาการทางการศึกษาเพื่อพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย เช่น ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542, น.25) กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น. 36 – 52) พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542, น. 78 - 80) บรรจง ชลวิโรจน์ (2554, น. 99- 102) ได้อธิบายคล้ายกันว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนในการฝึกซ้อมวง

โยชวาทิตในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรี และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการวงโยชวาทิตของเพิร์ต (Pert) (อ้างอิงในธีรศักดิ์ อุปไมย อธิชัย, 2553, น.81-90) จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้สังเคราะห์เพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดในการปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรม
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนดนตรี
3. แนวคิดประสิทธิผล
4. บริบทของการศึกษา
5. กระบวนการกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรม

การศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่การดำรงชีวิตในสังคม หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตนและประกอบอาชีพการงานร่วมกับมนุษย์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาตามความหมายนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการอบรมบ่มนิสัย การกล่อมเกลาทางสังคม การเตรียมตัวเพื่อให้บุคคลมีทักษะความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคตเป้าหมายของการศึกษาดังที่กล่าวนี้ มิใช่เพียงเพื่อประโยชน์ของคนแต่ละคนเท่านั้น แต่ต้องมุ่งไปสู่สังคมในภาพรวม คือการนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ อันเนื่องมาจากสมาชิกของสังคมมีคุณภาพและร่วมสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอยู่อาศัย จึงถือได้ว่าครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างเยาวชนที่ดีและสร้างอนาคตของประเทศ และหากผลผลิตทางการศึกษาไม่มีคุณภาพ ครูก็ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้าง สะสมพลังของชาติชาติใดมี “ทุนทางสังคม” แข็งแกร่ง มีคุณภาพดีมากน้อยเพียงใด มีปริมาณมากแค่ไหน ย่อมขึ้นกับคุณภาพของระบบการศึกษา (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542, น.25)

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของ ทรงฤทธิ์ สร้อยอาภรณ์ (2538, น.17 - 20) กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น. 55) พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542, น.51) พวงทิพย์ มั่งคั่ง (2543, น.11-15) ภาวดี อนันตนาวิ (2546, น. 17) รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2536, น.81) มิ่งขวัญธรรม น้ำขึ้นเมือง (2543, น. 16) อธิบายได้ว่า การศึกษาเป็น

กระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกระบวนการดำเนินการให้มนุษย์ได้รับการศึกษานี้ หากรัฐยังไม่เข้ามาดูแล ก็เป็นเรื่องที่คนใกล้ชิดเช่น ครอบครัวหรือญาติมิตรเพื่อนฝูงทำหน้าที่อบรมสั่งสอนกันเอง เพื่อให้ผู้รับการอบรมสามารถอยู่ร่วมกับสังคมขนาดย่อมนั้นได้ แต่เมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้นจนปัจจุบันกลายเป็นสังคมระดับประเทศ การให้การศึกษาต้องเป็นไปอย่างระบบ ต้องมีการจัดการ มีเป้าหมาย มีรูปแบบกระบวนการ มีการลงทุน และมีผู้รับผิดชอบ ดังที่เราเรียกโดยรวมว่า การจัดการศึกษา คือ ทำทุกอย่างอย่างเป็นระบบที่ทุกส่วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน คำว่า การจัดการ นั้นเป็นคำรวมที่ครอบคลุมการดำเนินการบางสิ่งบางอย่าง โดยมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุอย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการ มีการจัดองค์การ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ ชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ผู้ดำเนินการ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการทั้งหมดนี้คือการจัดการ ซึ่งต้องกระทำอย่างเป็นระบบ มีแผนมีเป้าหมาย มีผู้รับผิดชอบ และมีเครื่องมือกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ ทั้งนี้ การจัดการศึกษาก็คือกระบวนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาในกระบวนการจัดการศึกษานี้ มีบุคคลหลายคนและหลายหน่วยงานเข้ามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว พรรคพวกเพื่อนฝูงญาติมิตร ชุมชน ประชาคม เอกชน สื่อมวลชน วัด โรงเรียน และที่สำคัญมากคือรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยสังคมที่มีขนาดใหญ่โตกว้างขวาง มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการประกอบอาชีพหลากหลาย เนื้อหาของการศึกษายังต้องมีความหลากหลาย แต่ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาก็ต้องมุ่งธำรงรักษาเอกภาพร่วมกันของสังคมไว้ด้วย สาระของการศึกษาจึงต้องครอบคลุมทั้งเรื่องวิถีการดำรงชีวิต การประพฤติปฏิบัติตน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประสบการณ์ และความเป็นไปของสังคมในอดีต ปัจจุบัน และที่จะไปสู่อนาคต รวมทั้งเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิควิธีการประกอบอาชีพการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการหรือในระบบ ส่วนใหญ่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่ตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ปลูกฝังทักษะ ความรู้ และค่านิยมแก่ผู้เรียน แต่โรงเรียนหรือสถานศึกษาก็ไม่ใช่เป็นช่องทางเดียว ในโลกที่พัฒนาการด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาสามารถทำได้อย่างหลากหลาย เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแต่ละกลุ่ม เช่น การศึกษานอกโรงเรียน การจัดการศึกษาในครัวเรือน การจัดการศึกษาโดยชุมชน การศึกษาทางไกลผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น การจัดการ

ศึกษาในภาพรวมเป็นเรื่องที่สังคมและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดขึ้นได้ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1. ความหมาย ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกประเทศต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับคุณภาพประชากรและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระหว่างประเทศ

1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันไป เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรต่างๆ สนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วย ทั้งนี้ ผลผลิตของการจัดการศึกษาได้แก่ผู้ที่ได้รับการศึกษา ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนสุดท้ายคือ การมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และสังคมมีสภาพที่พึงประสงค์

1.2 ความจำเป็นในการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการ ไม่ใช่เรื่องที่จะให้ผู้ได้รับไปทำโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีมาตรฐาน ไม่ได้คุณภาพ เพราะยอมทำให้การศึกษาไม่มีทิศทาง ไม่เป็นระบบ ไม่คุ้มค่า และหากจัดผิดพลาดก็ยากที่จะแก้ไข เพราะกระบวนการศึกษา เช่น ค่านิยมต่างๆ ได้ซึมซับเข้าไปในใจของผู้เรียนเสียแล้วการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน และเป็นการลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม ทั้งนี้ เพราะการศึกษาส่งผลกระทบต่อและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต ยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีด้านการ

สื่อสารใหม่ๆ พัฒนาการเหล่านี้ย่อมท้าทายต่อการจัดการศึกษา เพราะได้เปิดโอกาสและให้ช่องทางการเรียนรู้แก่บุคคลจำนวนมาก โดยให้รับรู้มากขึ้นและมีเส้นขีดคั่นด้านระยะทางน้อยลงกว่าเดิม การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะต้องการทรัพยากร (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี) สนับสนุนจำนวนมาก ต้องมุ่งไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันของสังคม ต้องนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างแท้จริง ในแง่นี้ การจัดการศึกษาจึงต้องมีการกำหนดเพื่อประกันว่ามนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตรงตามเป้าประสงค์ร่วมกัน รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษายังมีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้าน ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน ตัวอย่าง เช่น ครูที่ดีต้องได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดี มีความรู้ความชำนาญ และมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครู การเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาจำต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความล้ำสมัย ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์ ปัจจุบัน โลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจฐานความรู้ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในสังคมสมัยใหม่นี้ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ จะช่วยแก้ปัญหาได้ และนำสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนา ทั้งสำหรับบุคคลแต่ละคนและสำหรับสังคมประเทศชาติโดยรวม

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

ในขณะที่การจัดการศึกษามุ่งเป้าหมายระยะยาวสำหรับการพัฒนาของแต่ละบุคคลและการพัฒนาสังคม แต่การจัดการศึกษาโดยทั่วไปย่อมมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งบรรลุหลายประการได้แก่

1.3.1 ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ หรือตามโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่า โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียน สถานศึกษาปฐมวัย ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

1.3.2 เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็กในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนขั้นพื้นฐานได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เขาวนปัญญา ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความ

พร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการส่วนนี้ โดยทั่วไปเป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ส่วนเด็กในวัยเรียนทุกระดับจะ ได้รับการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมตัวระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพการงานต่อไป

1.3.3 ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการ ศึกษาตามปกติที่มีอยู่หลากหลาย การจัดการศึกษาลักษณะนี้มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ที่มีฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการ โดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียน สอนคนตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์หรือโดยวิธีการอื่นนอกกรอบและตามอรรถาธิบาย เช่น ศูนย์ การเรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

1.3.4 ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์นี้มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพซึ่งอาจดำเนินการ โดยสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์วิจัย ระดับสูง มุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบการ ประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ ฯลฯ

1.3.5 พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถ และ ตอบสนองวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนา มนุษย์ในลักษณะบูรณาการ คือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา แต่หากสถานศึกษาไม่สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดส่วนเสริมเติมในลักษณะการฝึกอบรม เฉพาะ การแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ หรือการใช้สื่อต่างๆช่วยเสริม วัตถุประสงค์ ส่วนนี้ยังรวมไปถึงการพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้ที่ทำงานแล้วหรือผู้ที่ผ่านการศึกษามา กระบวนการปกติ ให้สามารถติดตามความรู้ใหม่ๆและวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง ต่อเนื่องวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นตัววัดความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร จึงเป็น เรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารต้องกำหนดเกณฑ์จากวัตถุประสงค์ที่ระบุ และผู้บริหารก็ต้องได้รับการ ประเมินจากเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วย

2. เป้าหมายของการจัดการศึกษา

เป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวมคือสมาชิกทุกคนในสังคม แต่เนื่องจากมวลชน เหล่านี้มีจำนวนมากมายเกินกว่าจะมืองค์กรใดสามารถจัดการศึกษาให้ครบถ้วนครอบคลุมได้ จึง

ต้องมีการแบ่งกลุ่มประเภทของเป้าหมายออกตามความเหมาะสมในการจัด เช่น แบ่งตามอายุ แบ่งตามสาระเนื้อหา แบ่งตามลักษณะของบุคคล เป็นต้น เป้าหมายของการจัดการศึกษาอาจแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เด็กก่อนวัยเรียน เมื่อทารกคลอดออกจากครรภ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปู่ย่าตายาย ญาติ หรือคนเลี้ยงดูเป็นกลุ่มบุคคลเริ่มแรกที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดู และขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาอบรมด้วย การให้ศึกษาลักษณะนี้ โดยทั่วไปยังไม่เป็นระบบ แต่เป็นธรรมชาติ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาเมื่อทารกเติบโตขึ้นพอช่วยตนเองได้แล้ว พ่อแม่ซึ่งต้องมีการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงลูก ไม่อาจดูแลบุตรได้ ก็ปล่อยให้ผู้อยู่ในการดูแลของบุคคลอื่น เช่น บุคคลในกลุ่มเครือญาติ หรือมีเจตนาที่ต้องจ้างคนดูแลทางเลือกรูปแบบหนึ่งคือการส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมศึกษาในศูนย์การเรียนปฐมวัย ศูนย์รับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาเบื้องต้นที่มีการจัดการศึกษา โดยมีผู้ดูแลที่ได้รับการศึกษาอบรมมาพอสมควรเป็นผู้ดูแลเมื่ออายุถึงวัยประมาณสามขวบ สถานศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีรูปแบบมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวตามจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นต้น

2.2 บุคคลในวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน โดยทั่วไปหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐกำหนดให้ ผู้ปกครองต้องนำไปเข้าเรียน คืออยู่ในข่ายการศึกษาภาคบังคับ โดยแต่ละประเทศกำหนดอายุไว้แตกต่างกันไปตามที่เห็นว่าเหมาะสมสำหรับประเทศไทยกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามเป็นการศึกษาภาคบังคับและหากผู้ปกครองมีความพร้อมก็ส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้เรียนต่อสูงขึ้น ไปอีกตามกำลังความสามารถระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ อาจแบ่งได้หลายระดับ ได้แก่

2.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวัยเรียนในระบบการเรียนในโรงเรียน ในครอบครัว หรือในสถานศึกษารูปแบบอื่น ในประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานไล่เรียงกันไปตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หก) ไปจนจบชั้นมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก) การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมักใช้เวลาประมาณสิบสองปีเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปลายของการศึกษาระดับนี้เยาวชนที่สนใจศึกษาสายอาชีพแทนที่จะศึกษาสายสามัญ ก็อาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับต้นต่างๆ ได้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนที่มุ่งศึกษาต่ออาจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (รวมสถาบันอุดมศึกษาสาขาอาชีพต่ำกว่าปริญญาด้วย) ในกรณีที่ศึกษาระดับปริญญาที่อาจศึกษาต่อเนื่องไปตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท เอก หรือศึกษาเฉพาะด้านหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โท เอก

2.3 ผู้ด้อยโอกาส หรือบุคคลลักษณะพิเศษ กลุ่มเป้าหมายนี้เป็นคนกลุ่มพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากบุคคลปกติทั่วไป สิ่งที่ทำให้แตกต่างกันนี้อาจเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจ คือคนจนที่ด้อยโอกาสในการเล่าเรียนตามปกติ เช่น เด็กที่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียน เด็กไร้ผู้อุปการะ หรือความแตกต่างอาจเกิดจากลักษณะทางร่างกายจิตใจและสมอง เช่น เด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ เด็กอัจฉริยะ เป็นต้น ผู้ด้อยโอกาส หรือบุคคลลักษณะพิเศษเฉพาะเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่น แต่การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้องจัดให้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะและความจำเป็นสำหรับกลุ่มด้วย โดยอาจต้องมีครูที่ได้รับการอบรมมาเป็นการเฉพาะ ในกรณีที่ผู้ด้อยโอกาสร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติ ครูจำเป็นต้องให้ความสนใจผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้ความอดทน ความเมตตา ความเข้าใจ และความละเอียดละโมในการปฏิบัติต่อพวกเขา สำหรับผู้บริหารที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสต้องเข้าใจ มีทักษะและได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะอย่างพอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

2.4 ผู้มีงานทำ ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่ง บุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษามาแตกต่างกันไป และมุ่งศึกษาเพิ่มเติม โดยมีเหตุผลต่างกันไป ส่วนหนึ่งเข้าศึกษาระดับสูงขึ้นไปในสถาบันการศึกษาปกติหรือเข้ารับการศึกษาดำเนินโครงการพิเศษ (เช่น โครงการศึกษาเฉพาะที่มีผู้จัดบริการให้ในสถานที่ทำงาน โครงการศึกษาอบรมเฉพาะด้าน เป็นต้น) นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาอาจจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การศึกษาสัญจรที่ผู้สอนตระเวนให้ความรู้การศึกษาผ่านสื่อ โทรคมนาคม การศึกษาโดยเอกสารหรือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างๆ การจัดการศึกษาเช่นนี้ อาจมีการรับรองวุฒิให้หรืออาจไม่เทียบวุฒิต่างกันเป็นทางการก็ได้ การจัดการอบรมสำหรับผู้มีงานทำนั้น รวมถึงครูซึ่งต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย ครูจึงควรสนใจติดตามรับการอบรมตามหลักสูตรต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตน กลุ่มเป้าหมายนี้ นับวันจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ เกิดขึ้นรวดเร็ว จึงจำเป็นที่ผู้ทำงานแล้วควรได้รับที่สาระเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตนตลอดเวลา

2.5 ประชาชนทั่วไป ประชาชนโดยทั่วไปถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีและการเพิ่มพูนความคิดความอ่านของตนอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาลักษณะนี้ถือเป็นส่วนเสริมจากการที่ประชาชนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชน จากกลุ่มคนใกล้ชิด การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอาจทำได้ผ่านสื่อต่างๆ ได้ หลากหลาย แต่ย่อมเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และปรับตนเองกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มักเป็นการจัดการศึกษาเสริมในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก เนื่องจากเป้าหมายของการศึกษามีหลากหลาย ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นพึงมีบทบาทในการสำรวจกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมาย และร่วมสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดบริการการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายให้ครบถ้วนและเกิดประโยชน์ได้จริง

3. องค์ประกอบของการจัดการศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 สาระเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ หลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย

3.2 เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

3.3 ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้แก่ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตามเรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอน ตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

3.4 สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพง

ทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เหล่านี้ สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

3.5 รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้น รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

3.6 ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา ยังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

3.7 เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

3.8 สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัยและการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

3.9 ผู้เรียน ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การ

ปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษอบริการ การประเมิน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา และการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน”

4. ดัชนีชี้วัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษานั้น เน้นที่คุณภาพของผลผลิตของกระบวนการศึกษาเป็นหลัก ส่วนปริมาณเป็นปัจจัยรอง กล่าวคือ การจัดการศึกษาต้องมุ่งถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเชิงคุณภาพเป็นเกณฑ์ โดยมีดัชนีชี้วัดบางประการ ดังต่อไปนี้

4.1 คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนถือว่าเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา คำว่า "คุณภาพของผู้เรียน" มีความหมายครอบคลุมหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะและพฤติกรรม ดัชนีชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนซึ่งจะใช้วัดผลการจัดการศึกษาต้องเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อมที่มาจากจัดการศึกษา ไม่ใช่ผลบังเอิญหรือผลที่ไม่เกี่ยวเนื่องกัน เช่น สถานศึกษาอาจสอนไม่ดี แต่นักเรียนทำคะแนนผลสอบได้ดีเพราะไปปรับการสอนพิเศษ หรือผู้ปกครองกวาดขันดูแลและสั่งสอนเพิ่มเติม ในแง่คุณภาพของผู้เรียน ครูควรกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (วัตถุประสงค์ที่วัดได้จริง) ที่มุ่งให้เกิดขึ้น อันเป็นผลจากการจัดการเรียนการสอนของครูและประเมินวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพื่อวัดประสิทธิภาพของวิธีการสอนของตน

4.2 คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ขึ้นกับปัจจัยหลายประการซึ่งเป็นปัจจัยชี้วัดในระบบประกันคุณภาพการศึกษา เช่น คุณภาพของครู สภาพแวดล้อม รูปแบบและระบบการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่น่ามากำหนดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของการจัดการศึกษาได้ ครูต้องถือว่าการพัฒนาคุณภาพของการสอนนั้น เป็นความท้าทายของอาชีพครู และต้องไม่หยุดยั้งในการปรับปรุงคุณภาพดังกล่าว ทั้งโดยการค้นคิดเองหรือการเข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อศิษย์ของตน

4.3 ความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องใช้จ่าย ความคุ้มค่าจึงถือเป็นดัชนีชี้วัดการจัดการศึกษาด้วย คำว่าความคุ้มค่านี้มีได้หมายถึงการประหยัดด้านงบประมาณแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาให้นั้นให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ บ่อยครั้งเราพบว่า ค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนอาจสูงกว่าการจัดการศึกษานอกระบบ แต่ต้องถือว่าคุ้มค่า เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมในสังคม มีเพื่อน มีผู้ให้คำแนะนำ

ปรึกษาด้านต่างๆ แต่ในทางตรงกันข้าม หากพบว่าการจัดการศึกษาในชั้นเรียนนำไปสู่การติดยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ ความเสื่อมทางศีลธรรม หรือความไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพและชีวิต ก็ต้องถือว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สร้างผลดังกล่าวไม่คุ้มค่า และหากการศึกษาของทั้งระบบโรงเรียนนำไปสู่สถานะอันไม่พึงปรารถนานานัปการ ก็จำเป็นที่ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา หรือผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต้องทบทวนแก้ไขโดยเร็ว

4.4 ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ผลลัพธ์หรือผลสะท้อนหมายถึงผลต่อเนื่องที่เกิดจากการจัดการศึกษา เช่น นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดแห่งหนึ่งได้คะแนนระดับดี ถือเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพผู้เรียน ส่วนนักเรียนจากโรงเรียนนี้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้เป็นจำนวนมาก ถือเป็นผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้ และการที่ศิษย์เก่าของโรงเรียนไปประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน ก็ถือเป็นผลลัพธ์ต่อเนื่องกันไป ส่วนผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศหนึ่ง ก็พิจารณาได้จากความเจริญของประเทศ สภาพปัญหาภายในประเทศ หรือความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ส่วนหนึ่งอันเกิดจากคุณภาพของประชากรที่ได้รับการศึกษาของประเทศ เป็นต้น ดัชนีชี้วัดข้างต้นนี้เป็นเพียงตัวบ่งชี้กว้างๆ ที่ผู้บริหารต้องไปแจกแจงรายละเอียดเพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลของการบริหาร ครุณาไปกำหนดเป้าหมายผลการสอนของตน ส่วนผู้แทนชุมชนและท้องถิ่นหรือผู้ปกครองอาจเลือกประยุกต์เพื่อประเมินความสำเร็จของการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษา ทั้งนี้ การกำหนดดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวมิได้มุ่งเพียงประเมินความดีความชอบหรือฐานะตำแหน่งของบุคคล แต่ควรนำไปใช้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ทราบสถานภาพของตนเอง เปรียบเสมือนกระจกส่องตัวเอง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงพัฒนาหรือแสวงหาการช่วยเหลือสนับสนุนต่อไป

5. ความหมาย หลักการ ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงในโลกสมัยใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และรุนแรงกว่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมากมายนัก การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือเทคโนโลยี ซึ่งหมายความว่าพัฒนาการทางวิทยาการ และเนื้อหาสาระความรู้ที่จำเป็นได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องจากอีกมุมหนึ่ง การปรับเปลี่ยนปัจจัยองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกข้างต้นกลับไม่สอดคล้องกันกับประเทศของเรา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาภาครัฐทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาดังที่เป็นอยู่มักทำเป็นระบบที่ค่อนข้างตายตัว ดำเนินการในรูปองค์การขนาดใหญ่ มีกฎระเบียบมากมาย คนทำงานในระบบคุ้นเคยกับระบบและกระบวนการที่เป็นอยู่ ผลที่เกิดขึ้นคือ ระบบการจัดการศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพของประชากรยุคใหม่ได้ เพราะระบบเก่าย่อมมุ่งผลิต

ประชากรตามเป้าหมายเดิม และระบบเดิมซึ่งเหมาะกับการผลิตเป้าหมายเก่าข้อมไม่พร้อมจะผลิตประชากรรุ่นใหม่ตามเป้าหมายใหม่ได้ ความไม่สอดคล้องเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ซึ่งมีหลักฐานปรากฏเป็นรูปธรรม เช่น การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของเยาวชนไทยอยู่ในระดับต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เป็นต้น จึงจำเป็นต้องปรับการจัดการศึกษาเสียใหม่ เนื่องจากองค์ประกอบในการจัดการศึกษามีมากมายหลายประการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การปรับการจัดการศึกษาจึงต้องกระทบต่อทุกปัจจัยดังกล่าว และหากต้องการเห็นผลเร็ว การปรับเปลี่ยน เช่นว่านี้ต้องกระทำในระยะเวลารวดเร็วและครอบคลุมด้วย เพื่อให้เกิดผลประจักษ์ได้ทันการณั้ ดังนั้น การเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาแบบเก่าที่ล้าสมัยให้กลายเป็นระบบใหม่ที่ทันสมัยจึงไม่อาจกระทำแบบค่อยเป็นค่อยไปได้ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและครอบคลุม นั่นคือความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษาเช่นนี้ เลี่ยงไม่ได้ที่จะก่อการระต่อครูซึ่งเคยชินกับระบบเดิมและการสอนแบบเดิม ครูจึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา และครูต้องเร่งทำความเข้าใจกับการศึกษาแนวใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนของตนให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งที่ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมอย่างสำคัญคือกำกับส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ต้องเข้าใจว่าการปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องยาก ไม่อาจเกิดผลได้ทันทั่วทั้งที เพราะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงข้อมไม่ปรารถนาปรับเปลี่ยนมากนัก แต่การไม่ปรับเปลี่ยนเป็นการลิดรอนโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งมวล และเพื่อให้เกิดผลจึงต้องอาศัยแรงกดดันและสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและท้องถิ่น

5.1 ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการที่จงใจสร้างการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาทุกด้านที่เป็นอยู่ เพื่อให้สามารถนำไปสู่ผลผลิตคุณภาพหรือเป้าหมายของการศึกษาได้ตามที่ประสงค์ การดำเนินการเช่นนี้จึงไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงธรรมดา แต่ต้องเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว มีแผนดำเนินการ และมีการผลักดันอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาด้านต่างๆ ดังนี้

5.1.1 ปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นการปรับเปลี่ยนระบบและวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ สามารถพัฒนาทักษะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนได้สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษา เหตุผลที่ต้องปฏิรูปการเรียนรู้นั้น ไม่เพียงเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ถูกวิพากษ์และพิสูจน์ว่าไม่ทำให้ผู้เรียน “คิดเป็น ทำเป็น” เท่านั้น แต่ยังเกิดจากการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งทำให้วิธีการเดิมไม่เหมาะสมตามไปด้วย การปฏิรูปการเรียนรู้จึงเป็นการนำรูปแบบวิธีการใหม่ๆ ที่กระตุ้นส่งเสริม

ให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน สนใจใคร่เรียน และใช้ศักยภาพของตนมาช่วยคิดค้นเพื่อแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นเหตุผลทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของครูอาจารย์ การปรับเปลี่ยนเช่นนี้ มิใช่เรื่องง่าย เพราะเกี่ยวเนื่องถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ทักษะและความเคยชินแต่เดิม ไปสู่ทัศนคติและทักษะที่ไม่คุ้นเคย ทั้งผู้สอนและผู้เรียนด้วย การปรับเปลี่ยนเช่นนี้จึงถือว่าการปฏิรูปอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา

5.1.2 โครงสร้างและระบบการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาของรัฐกระทำโดยองค์การขนาดใหญ่ที่เรียกว่าระบบราชการ ประกอบด้วยหน่วยงานขนาดใหญ่ที่จ้างงานคนจำนวนมาก มีหน่วยงานย่อยมากมายมีกฎเกณฑ์และระเบียบที่สลับซับซ้อน มีสายการบังคับบัญชายาว มีกระบวนการขั้นตอนในการทำงานยุ่งยาก โครงสร้างเช่นนี้ทำให้เกิดความล่าช้า ขาดความคล่องตัว และทำลายความคิดสร้างสรรค์ของคนในระบบ ดังนั้น หากมุ่งสู่การจัดการศึกษาแนวใหม่ที่ต้องการความถูกต้องรวดเร็ว และเน้นประโยชน์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง จำเป็นต้องปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ตามไปด้วย โดยยอมรับความจริงว่าการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารงานเช่นนี้เป็นเรื่องยาก เพราะส่งผลกระทบต่อความเคยชินในการทำงาน แต่กระทบต่อทัศนคติ ฐานะตำแหน่ง และผลประโยชน์ที่ติดพันกันกับฐานะตำแหน่งด้วย อย่างไรก็ตาม หากไม่ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการ ก็ไม่สามารถผลักดันการปฏิรูปด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เกิดผลตามเป้าประสงค์ใหม่ได้

5.1.3 การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู ครูเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นบุคคลใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ในกระบวนการเรียนการสอน การจัดการศึกษาจะเกิดผลสัมฤทธิ์เพียงใด และผลผลิตของการศึกษามีคุณภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นกับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ คุณภาพดังกล่าวนี้อยู่ที่กระบวนการผลิตและพัฒนาครูเป็นหลัก ในส่วนของการผลิตครูนั้น ต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพียงพอในการสร้างครูที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป เป้าหมายผลผลิตทางการศึกษาที่พึงประสงค์ต้องเปลี่ยนแปลง ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตครูและสถาบันผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่พึงประสงค์ ไม่เพียงเท่านั้น การที่วิทยาการและเนื้อหาสาระความรู้ต่างๆ ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการพัฒนาครูให้สอดคล้องกันไปด้วย

5.1.4 การปฏิรูปผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา นอกจากครูแล้วผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาก็จำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย การปรับเปลี่ยนนี้เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงาน และความสามารถด้านเทคนิค วิทยาการที่เกี่ยวข้องด้วย การจัดระบบและกระบวนการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

ซึ่งเป็นผู้กำกับและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา จึงถือเป็นภาระเร่งด่วนที่จะต้องปฏิรูปเพื่อให้กระบวนการปฏิรูปการศึกษาปรับเปลี่ยนไปทั้งกระบวนการ

5.1.5 การปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษาสมัยใหม่ต้องอาศัยพึ่งพาสื่อและเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาและเอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้สะดวกกว่าที่เคยเป็น ดังนั้นการรู้จักเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดการศึกษาจะนำไปสู่ประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องหันมาทบทวนการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา เมื่อทบทวนแล้วหากจะให้เกิดผลอย่างแท้จริงก็จำเป็นต้องปฏิรูปการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมกันนั้นก็ต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาด้วย

5.2 หลักการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปศึกษานั้นมิใช่เป็นไปตามอำเภอใจ และมีให้เลือกปฏิรูปเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่พิจารณาเรื่องอื่นประกอบกันด้วย สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการปฏิรูปการศึกษาไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการลอกเลียนเอาแบบอย่างจากประเทศอื่นหรือองค์การอื่นมาถือใช้ได้ทันที เพราะการจัดการศึกษานั้นมิได้กระทำในสภาพแวดล้อมหรือบริบทเดียวกัน แต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรมล้วนมีปัจจัยแวดล้อมที่มีส่วนสนับสนุนและถ่วงรั้งขัดขวางการจัดการศึกษาต่างกันไป การปฏิรูปการศึกษาจึงต้องการผู้นำที่สามารถประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นของตน อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปการศึกษาที่เป็นอยู่ในประเทศต่างๆ และในประเทศไทยมีหลักการใหญ่ๆ ที่เห็นพ้องต้องกันว่าส่งผลดีต่อการจัดการศึกษา ดังนี้

5.2.1 หลักการมีส่วนร่วม หลักการนี้ถือว่าการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วยผู้จัดการศึกษาโดยตรง (ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา) ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา (หน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานนโยบายทางการศึกษา รัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา (ผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้จ้างงาน และสังคม) รวมทั้งผู้ประเมินผล (ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องทั้งสิ้น สมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่างๆ ที่เหมาะสม ตามหลักการนี้ การปฏิรูปการศึกษาจะไม่เกิดผลจริง หากผู้นำปฏิรูปไม่สนใจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และไม่นำทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมดำเนินการ โดยเฉพาะในช่วงที่จำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมาก ในเรื่องการมีส่วนร่วมนี้ ครูต้องปรับตนเองให้คุ้นเคยกับการมีบุคคลอื่น เช่น ผู้ปกครอง ผู้ประเมิน ตัวแทนชุมชน

หรือท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งที่บุคคลเหล่านี้อาจไม่เคยแสดงความสนใจเรื่องการจัดการศึกษามาก่อนก็ได้

5.2.2 หลักการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการแบบเดิมเน้นระบบการบังคับบัญชาตามสายงาน โดยรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง ไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบระดับล่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจริงมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ใช้ดุลยพินิจ และตัดสินใจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผลที่เกิดขึ้นคือ การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจตรงจุดที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นช้า ไม่มีใครกล้าตัดสินใจ ตัดทอนระเบียบหรือคำสั่ง ไม่สามารถประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการแท้จริง หลักการกระจายอำนาจจึงให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจตัดสินใจลงไปสู่ผู้รับผิดชอบระดับล่างให้มากที่สุด โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผลงาน นโยบาย และเกณฑ์ปฏิบัติที่ชัดเจน แต่ก็เปิดช่องไว้ให้ผู้ปฏิบัติสามารถเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ตัวอย่างเช่น การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา (การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและพัสดุ และการบริหารทั่วไป) ให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย นโยบาย มาตรฐานและเกณฑ์ที่ชัดเจน แต่ไม่แจกแจงวิธีการหรือขั้นตอนการทำงานมากจนเกินไป

5.2.3 หลักความคล่องตัวในการบริหาร หลังจากกระจายอำนาจแล้ว ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการต้องมีความคล่องตัวในการดำเนินการของตน ครูเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆก็ต้องสามารถใช้ความคิดและดุลยพินิจปฏิบัติงานของตนได้พอสมควร เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น ครูอาจคิดค้นหรือประดิษฐ์สื่อการสอนที่แตกต่างไปจากคู่มือการสอนของตนได้ตามที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ความคล่องตัวเช่นนี้มีใช้ความเป็นอิสระที่จะทำอะไรก็ได้ เพราะต้องเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนด และต้องมุ่งไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพ การบริหารหรือการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยผลดีตกอยู่ที่ผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ตามหลักการนี้ ผู้บริหารต้องมีความกว้างพอที่จะยอมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การบริหารแบบเดิมที่เน้นการสั่งการบังคับบัญชาไม่สามารถเป็นรูปแบบที่เหมาะสมอีกต่อไปแล้ว

5.2.4 หลักการเน้นเป้าหมายที่ผลงานและความรับผิดชอบ การปฏิรูปการศึกษานั้น ไม่ต่างจากการปฏิรูปอื่นๆ ซึ่งล้วนมุ่งสู่เป้าหมายผลงานที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ หลักการนี้ให้ความสำคัญกับผลงานที่กำหนดมากกว่าขั้นตอน กฎระเบียบหรือกระบวนการทำงาน กล่าวคือ หากการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจวิชาคณิตศาสตร์ ครูก็ยอมเลือกใช้วิธีการต่างๆได้ トラบใดที่วิธีการนั้นนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในอดีตที่ผ่านมา ผู้ปฏิบัติงานมักติดกับกรอบรูปแบบวิธีการทำงานจนไม่สามารถปรับรูปแบบวิธีการให้เหมาะสมกับ

กลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มหรือผู้เรียนแต่ละคนได้ ตัวอย่างเช่น ครูคณิตศาสตร์บางคนอาจทำตามขั้นตอนของกลุ่มมือการสอนคณิตศาสตร์ แต่นักเรียนไม่สามารถทำโจทย์คณิตศาสตร์ได้ ซึ่งต่างจากการจัดการศึกษาที่เน้นผลงาน ครูคณิตศาสตร์อาจให้นักเรียนทำกิจกรรมหลากหลายที่ล้วนช่วยให้สามารถคิดเลขเป็น ถูกต้อง รวดเร็ว และสนุกสนาน โดยไม่จำเป็นต้องทำตามขั้นตอนของกลุ่มมือคณิตศาสตร์ ตามหลักการเน้นเป้าหมายอยู่ที่ผลงานเช่นนี้ เราสามารถวัดความสามารถของครูได้จากผลงานคือคุณภาพของนักเรียนแทนที่จะวัดจากผลงานที่เสนอขอตำแหน่งวิชาการ สำหรับผู้บริหารก็เช่นกัน ตามหลักการนี้ เราวัดคุณภาพของผู้บริหารที่ผลงาน (โรงเรียนดี นักเรียนเก่งได้มาตรฐาน) มากกว่าการทำงานตามกฎระเบียบแต่ไม่มีผลงานที่กล่าวอ้างได้ สิ่งที่สำคัญคือ เมื่อยึดหลักการเน้นผลงานแล้ว เราก็สามารถหาความรับผิดชอบจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ จึงต้องกำหนดเป้าหมายผลงานที่ชัดเจนและยอมรับร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ประเมินผลงาน ทั้งนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องประสานจัดทำเป้าหมายผลงานและมาตรฐานการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และใช้เป้าหมายดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้วัดการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา

5.2.5 หลักเอกภาพในด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ หลักการนี้ส่งเสริมหลักการอื่นๆ ข้างต้น คือให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายซึ่งชี้เป้าหมายทิศทาง หรือจุดเน้นของการจัดการศึกษา แต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับความแตกต่างของสถานศึกษา สภาพแวดล้อม ตัวบุคคล หรือความพร้อมในแต่ละสถานที่หรือกลุ่มเป้าหมาย จึงเปิดโอกาสให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละแห่งสามารถเลือกทางปฏิบัติหรือวิธีการของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

5.3 ความจำเป็นของการปฏิรูปการศึกษา

มีเหตุการณ์หลากหลายที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นแรงกดดันให้จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา อาจประมวลความจำเป็นของการปฏิรูปการศึกษาได้ดังนี้

5.3.1 พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบโทรคมนาคมทำให้โลกแคบลง เกิดการทำทลายที่สังคมต้องเร่งปรับตัวเพื่อรองรับสิ่งใหม่ๆ

5.3.2 ปัญหาของระบบการศึกษา การจัดการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐยังเน้นระบบราชการ เน้นการท่องจำ ไม่สร้างสรรค์ มีกฎระเบียบเคร่งครัด ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายมาก ขาดความเสมอภาค ไม่ส่งเสริมให้เกิดคุณธรรม หลักสูตรกลางไม่เอื้อต่อความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และไม่เอื้อต่อการปฏิบัติอาชีพ ไม่นำไปสู่เป้าหมายของคนรุ่นใหม่ ระบบบริหารจัดการมีการเมืองแทรกแซงลงมาในหน่วยปฏิบัติ

5.3.3 สถานภาพและคุณภาพครูไม่เหมาะสมกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาในโลกปัจจุบันสาระเนื้อหาล้าสมัย และรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิด แต่เน้นการท่องจำเป็นหลัก

5.3.4 ความจำเป็นต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งเน้นการเรียนรู้ทุกประเภท ทุกระดับ เน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

5.3.5 การแข่งขันในโลกทำให้ต้องสร้างคนรุ่นใหม่ที่แข่งขันกับคนอื่นในโลกได้

5.3.6 เด็กในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลความเจริญหรืออยู่ในถิ่นทุรกันดารได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ ทำให้ขาดโอกาสและไม่สามารถแข่งขันกับนักเรียนในเขตพื้นที่เมืองได้

5.4 วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา

การคาดหวังอะไรจากการปฏิรูปการศึกษา มีเป้าหมายสุดท้าย คือสังคมที่เข้มแข็งอันประกอบด้วยประชากรที่มีคุณภาพ แต่เป้าหมายที่เป็นวัตถุประสงค์ระยะกลางที่เป็นผลจากความพยายามปฏิรูปการศึกษาอาจแจกแจงได้ดังนี้

5.4.1 ความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการศึกษา

5.4.2 ครูมีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมจิตใจและค่านิยมที่ดีแก่ผู้เรียน

5.4.3 ผลผลิตของการศึกษามีคุณภาพ ผู้ผ่านการศึกษากลายเป็นนักคิด มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการดำเนินชีวิต มีโอกาสพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้ทัดเทียมนานาชาติ มีความเป็นสากล มีความคล่องตัว มีคุณธรรม มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เป็นประชาธิปไตย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542, น4)

5.4.4 ประชาชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดูแลสนับสนุนการศึกษา

5.4.5 สถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด

5.4.6 มีทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาได้เพียงพอ ให้โอกาสและความเสมอภาคแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาทั้งหลาย

5.4.7 มีกระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่ม

5.4.8 มีสื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และพอเพียง วัตถุประสงค์เหล่านี้ ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นต้องร่วมกันกับสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป็นเป้าที่ต้องมุ่งผลักดันให้เกิดผลให้จงได้ โดยอาจแจกแจงรายละเอียดของวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมกับความเป็นจริงของสภาพท้องถิ่น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนดนตรี

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียน การสอนดนตรี กรอบแนวคิดในเรื่องทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรี ได้ศึกษามาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนดนตรี และจิตวิทยาการเรียนการสอนดนตรี โดยการศึกษาทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ จากนักการศึกษา นักจิตวิทยาทั้งหลาย ที่ได้สรุปวิเคราะห์เนื้อหาออกมาเป็นทฤษฎีแล้ว เพื่อช่วยให้การศึกษาในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ รายละเอียดของแนวคิดและทฤษฎี ในการศึกษาครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียน การสอนดนตรี

หลักการในการสอนดนตรีทั่วไป ได้แก่การสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับ เรื่องเสียง(Sound) ก่อนนำไปสู่การสอนในเรื่องสัญลักษณ์ทางดนตรี แล้วจึงนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีของผู้เรียน และควรจัดกิจกรรม สาระดนตรีให้เหมาะสมกับวัย นอกจากนั้นควรจัดให้กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีมีความหลากหลาย แตกต่างกันไป ซึ่งหลักการทั่วไปที่กล่าวมานี้ มีลักษณะตามหลักการจัดการเรียนการสอนดนตรีตามระบบของ เพสเตอร์สซี่ (Abeles, Hoffer and Klotman, 1984, น.11) กล่าวคือ การสอนให้ผู้รู้จักเสียงเช่น การร้องเพลง ก่อนจะสอนการเขียนโน้ตหรือชื่อของตัวโน้ต แนะนำให้ผู้เรียนสังเกต ฟังเสียง และลอกเลียนเสียงต่างๆ ที่ได้ยิน เพื่อให้มองเห็นความเหมือนและแตกต่างที่มีผลจากเสียง ทำให้เกิดประสบการณ์ตรง และมีส่วนในกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการดีกว่าการพยายามอธิบายสิ่งเหล่านี้ให้ผู้เรียนฟัง จากนั้นเริ่มสอนสิ่งต่างๆ ตามลำดับ ได้แก่ จังหวะ ทำนอง และลีลาของดนตรีโดยให้มีการปฏิบัติควบคู่กันไป ในการฝึกปฏิบัติแต่ละขั้นต่อนั้น ผู้เรียนควรปฏิบัติได้เป็นอย่างดีก่อนการก้าวไปฝึกปฏิบัติในขั้นตอนต่อไปซึ่งยากขึ้น และควรใช้วิธีการอุปมาในการสอน กล่าวคือ การฝึกปฏิบัติจริงก่อนนำไปสู่การอธิบายหลักการและทฤษฎี การสอนโน้ตดนตรีควรให้มีความสัมพันธ์กับบทเพลงที่ใช้ฝึกหรือที่ใช้ประกอบการสอนอยู่ ควรให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ และฝึกปฏิบัติในเรื่องคุณภาพของเสียง โดยการประยุกต์ใช้กับดนตรีได้

ทฤษฎีการเรียนรู้กับการสอนดนตรี

การสอนดนตรีผู้สอนควรมีหลักการและทฤษฎีในการปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนดนตรี ผู้สอนควรมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดกิจกรรมการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับนักเรียน ในทางจิตวิทยาทฤษฎีการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ทฤษฎี การเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม(Behaviorism) อธิบายการเรียนรู้โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งมีด้วยกันหลายลักษณะ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Classical Conditioning หรือแบบ Operant Conditioning ทฤษฎีเหล่านี้อธิบายการเรียนรู้โดยกล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวชี้แนะ หรือจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการออกมา รายละเอียดของแต่ละทฤษฎีก็มีความแตกต่างกันออกไปอีก แต่อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นในสภาพของการวางเงื่อนไข โดยใช้รางวัลเป็นการเสริมแรง และการลงโทษเป็นตัวกำหนดให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ต้องการออกมา ซึ่งเห็นได้จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป นักจิตวิทยาที่สำคัญในเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนี้ ได้แก่ พาฟลอฟ (Ivan P.Pavlov) และวัตสัน(John B.Watson) ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยม และสกินเนอร์ (Burrhus F.Skinner) (ณรุทธิ์ สุทธจิตต์, 2538, น.17) สิ่งที่ได้จากทฤษฎีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนคนตรีคือ ผู้สอนควรใช้การเสริมแรงทางบวก และทางลบ เช่น การให้รางวัลเมื่อผู้เรียนทำดี และการลงโทษเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ตรงตามที่ผู้สอนมุ่งหวัง แต่สิ่งเหล่านี้ควรคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลักว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้หรือไม่ หากให้บทเรียนที่ยากเกินความสามารถของผู้เรียน แม้พยายามใช้การเสริมแรงมากเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นได้ และเมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใดได้แล้ว ควรให้ทำการฝึกฝนซ้ำในสิ่งนั้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อมิให้ผู้เรียนเกิดการลืมในสิ่งที่ทำได้แล้ว พยายามให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ในหลายๆ รูปแบบ เมื่อทำถูกต้องแล้วจึงให้การเสริมแรง นอกจากนั้นผู้สอนยังควรแนะนำ เป็นครั้งคราวให้กับผู้เรียน มิฉะนั้นผู้เรียนอาจจะตอบสนองไม่ถูกต้องตามความต้องการ ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่สนใจเรียนคนตรีอีกการเสริมแรงในทางลบ หรือการลงโทษในทฤษฎีนี้ อาจใช้เพื่อหยุดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ ได้ แต่ก็ไม่ควรใช้มากเพราะไม่ใช่การหยุดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการอย่างถาวร เพียงแค่เก็บพฤติกรรมนั้นไว้ เพราะไม่ต้องการถูกลงโทษ และเมื่อใดที่มีโอกาสผู้เรียนก็อาจแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาได้เสมอ ดังนั้นควรใช้การเสริมแรงทางบวก ด้วยการให้รางวัล หรือการเสริมแรงเพื่อพฤติกรรมที่ต้องการมากกว่า และไม่สนใจต่อพฤติกรรมที่ไม่ต้องการดีกว่าใช้การลงโทษแต่ก็อาจใช้การลงโทษบ้างเมื่อผู้สอนเห็นว่าจำเป็น (บรรจง ชลวิโรจน์, 2554, น. 18 - 20)

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) อธิบายการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด หรือความเข้าใจเพื่อใช้เป็นประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่ตนได้ประสบมา ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด และการหาเหตุผล รวมไปถึงตัวแปร (ณรุทธิ์ สุทธจิตต์,

จิตวิทยาการสอนคนตรี, 2538. น. 32) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มนี้พัฒนามาจากนักจิตวิทยา กลุ่มเกสตัลท์ (Gastalt Psychology) เกิดขึ้นในประเทศเยอรมันนี้ นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มปัญญานิยมนี้ได้แก่ บรูเนอร์ (Jerome S. Bruner) และ ออสซูเบล (David P. Ausubel) หลักการสำคัญของกลุ่มเกสตัลท์คือการเรียนรู้ที่เน้นส่วนรวมทั้งหมดมากกว่าส่วนย่อย โดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะคือ เกิดจากการรับรู้ และเกิดจากการหยั่งเห็น สาระสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มปัญญานิยม มีดังนี้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2540, น. 44)

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับโอกาสในการรับรู้สิ่งนั้นอย่างชัดเจน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกัน การรับในสิ่งใหม่อาจไม่เป็นไปตามที่ผู้สอนต้องการ จึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันเสียก่อน ว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใด ทั้งนี้ต้องปรับสภาพการเรียนการสอนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย

2. การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลรวมจากประสบการณ์เดิม รวมกับประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ โดยชี้ให้ผู้เรียนเห็นความคล้ายคลึงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับประสบการณ์ใหม่

3. การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ต่อเนื่องสัมพันธ์ ผู้เรียนจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่ตนประสบมาแล้ว ดังนั้นผู้สอนควรทราบว่าประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ว่ามีอะไรบ้าง และนำมาใช้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ที่ต้องการให้เรียนรู้ จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ขึ้นมาจากสาระสำคัญของทฤษฎีนี้เห็นได้ชัดว่า ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนนั้นเป็นรากฐานสำคัญ ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ กล่าวได้ว่าประสบการณ์เดิมเป็นลักษณะส่วนรวม และประสบการณ์ใหม่เป็นลักษณะส่วนย่อยที่เพิ่มเข้าไปในส่วนรวม ดังนั้นการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์เดิม มาเชื่อมโยงเสมอ ตามหลักของเกสตัลท์ที่เน้นการเรียนรู้จากส่วนรวมมาสู่ส่วนย่อย

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ให้ความสำคัญ กับสภาพแวดล้อม โดยกล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม รอบกายมนุษย์ โดยทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อมย่อมมีอิทธิพลต่อกันและกันเสมอ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, จิตวิทยาการสอนคนตรี, 2538) การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสังเกต (Observational learning) หรือการลอกเลียน จากตัวแบบ (Modeling) ในกรณีนี้สิ่งแวดล้อมมีความหมายกว้างมาก อาจหมายถึงมนุษย์ด้วยกันเองเช่น ผู้สอนเป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนอาจหมายถึงสิ่งอื่นๆเช่น

โทรทัศน์, หนังสือ, คอมพิวเตอร์ หรือสื่ออื่นๆ ที่มีบทบาทเป็นตัวแบบ ในขณะที่ผู้เรียนสังเกตและรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม ในกระบวนการเรียนรู้นี้ผู้เรียนมิใช่สังเกตและลอกเลียนแบบจากตัวแบบทุกอย่าง แต่ผู้เรียนต้องคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้และลอกเลียนแบบอย่าง ที่ตนรับรู้หรือต้องการรับรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เมื่อผู้เรียนรับรู้แล้วและต่อมาต้องการแสดงถึงการรับรู้ นั้น จึงแสดงออกในกระบวนการเรียนรู้นั้น จึงเกี่ยวข้องกับการรับรู้สิ่งเร้า การจดจำ สิ่งเร้าที่เรียนรู้และการแสดงพฤติกรรมดังที่เรียนรู้อมา ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้แบบนี้เป็น การเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นหลักสำคัญ นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มปัญญาสังคมได้แก่ บันดูรา (Bandura) ที่วิจัยและทดลองจนทฤษฎีเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป สารสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม มีดังนี้ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542, 44-47)

1. ตัวแบบควรแสดงพฤติกรรมหลายๆครั้ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนสังเกต และรับรู้จนจดจำพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ตัวแบบสอน ตัวแบบนี้อาจหมายถึง ครู บุคคล โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ หนังสือ วิทยุทัศน์ และสิ่งอื่นๆ ก็ได้

2. การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหากมีการอธิบาย หรือชี้แจงควบคู่ไปด้วยกับตัวอย่าง โดยมีการบอกจุดประสงค์ในการเรียนรู้อย่างชัดเจน และกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. แนะนำขั้นตอนการเรียนรู้หรือการสังเกต เพื่อให้ผู้เรียนมีวิธีการอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ให้การเสริมแรง เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือลอกเลียนแบบได้อย่างถูกต้องเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้อย่างต่อเนื่อง

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้ไป เพื่อประเมินการเรียนรู้ การลอกเลียนแบบ หากการเรียนรู้ไม่ประสบผลควรมีการแก้ไขปัญหา ทั้งที่ตัวกระบวนการ และตัวผู้เรียนหรือแล้วแต่ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด

6. การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาเพียงเท่านั้น แต่ยังเน้นการเรียนรู้ที่พฤติกรรมภายในด้วย

7. ความตั้งใจในการเรียนรู้ ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และการรู้จักประเมินตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญนอกเหนือจากการจูงใจ หรือเสริมแรงให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี และมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ทฤษฎีกลุ่มปัญญาสังคมทางด้านดนตรีคือ การนำมาใช้ในการสอนทักษะทางด้านดนตรี เพราะทักษะด้านดนตรีจำเป็นต้องเรียนรู้จากตัวอย่างคือ ครูผู้สอน ดังนั้นครูผู้สอน ควรมีการวางแผนที่ดีในการสอน กำเนียงถึงการแสดงเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกต รับรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง และควรมีการอธิบายอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึง

ขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างละเอียด รวมถึงการเสริมแรงในกระบวนการเรียนการสอนด้วย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน แต่อย่างไรผู้สอนก็ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการคิดมิใช่เพียงการสังเกตเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้แม้จะสังเกตเห็นก็ตาม เนื่องกระบวนการปฏิบัติอาจยากเกินกว่ากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยกล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนได้ดี เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนสิ่งต่างๆ ได้ตามความสนใจ โดยไม่มีการบังคับให้ผู้เรียนเลือกหรือถูกกำหนดการเรียนรู้ แต่ควรมีอิสระในการคิด สร้างสรรค์ และจินตนาการ ได้อย่างอิสระกว้างไกล รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องเดียวกันในเวลาเดียวกัน เช่น การเรียนรู้ทั่วไปตามสถานศึกษาต่างๆ หรือโรงเรียน บทบาทของผู้สอนย่อมเปลี่ยนไปจากรูปแบบการสอนในแบบเดิม ผู้สอนเป็นเพียงผู้ช่วยเอื้อ (Facilitator) กล่าวคือ ผู้สอนช่วยให้มีการดำเนินการสอนที่มีแนวทางให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทำให้การเรียนมีความหมายและน่าสนใจสำหรับผู้เรียน เป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มิใช่เป็นการเรียนรู้เพียงเพื่อสาระอย่างเดียว กล่าวคือ เน้นจิตพิสัยเท่าเทียมกับพุทธิพิสัยไม่บังคับขู่เข็ญผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักกำหนดแนวทาง การประเมินผลด้วยตนเองอย่างมีหลักเกณฑ์ และให้ผู้เรียนคำนึงถึงความเป็นตัวของตัวเอง โดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้อื่นได้ นักจิตวิทยาที่สำคัญในการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ได้แก่ มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) โรเจอร์ (Carl Roger) และคอมบส์ (Arthur Combs) สาระสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม มีดังนี้ สร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจและวางใจ ในการเรียนรู้ด้วยความรู้สึกรักต้องการของผู้เรียนเอง โดยไม่กลัวผู้สอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามความสนใจของตนเอง ไม่มีการบังคับโดยผู้สอน ให้เป็นเพียงผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนไปในทางที่ถูกต้องผู้สอนมีบทบาทช่วยเหลือแนะนำ และให้กำลังใจ ช่วยให้ผู้เรียนสบายใจในการเรียน เกิดแรงจูงใจในสิ่งที่เรียนรู้ และรู้จักใฝ่หาความรู้ไปตลอดชีวิต ประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนตระหนักถึงการประเมินผล รู้จักการสร้างหลักเกณฑ์สำหรับประเมินผลด้วยตนเองเห็นความสำคัญของตนเองเท่าเทียมกับความสำคัญของผู้อื่น รู้จักยอมรับ เคารพ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มิใช่เชื่อถือเอาความคิดเห็นของตนเองถูกต้องเสมอไป (สุคนธ์ ลินธพานนท์ และคณะ, 2545, น.17; สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ โค้วตระกูล, 2548, 33)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนดนตรี โดยนำมาใช้ในเรื่องของการจัดประสบการณ์ดนตรีให้มีระบบระเบียบ มีเทคนิควิธีการสอน ที่ทำให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงแนวคิดวิธีการสอน ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนดนตรีมากขึ้น พัฒนาระบวนการเรียนการสอนดนตรี ที่เป็นกระบวนการของการเรียนรู้เกี่ยวกับเสียง เพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน การเรียนการสอนดนตรีควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ที่เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ต่อยอดจากการเรียนรู้ดนตรีใหม่ ให้ผู้เรียนดนตรีได้มีการฝึกปฏิบัติดนตรี เพื่อสร้างทักษะความสามารถให้กับผู้เรียน จนนำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาของดนตรี การเสริมแรงช่วยให้การเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียน มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทฤษฎีเรื่ององค์ประกอบของเสียง

การศึกษาในเรื่องดนตรี รวมถึงการบริหารงานทางดนตรี สิ่งหนึ่งที่ต้องศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องดนตรี และเป็นส่วนสำคัญได้แก่ การศึกษาเรื่ององค์ประกอบของดนตรี 5 ประการ คือ (สุรน โรจนตระกูล, 2554, 33; อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2551, น. 44; อารีย์ พันธุ์ฉิม, 2542 น. 62)

1. จังหวะ Time
2. ทำนอง Melody
3. เสียงประสานและพื้นผิว (Harmony & Texture)
4. สีสันของเสียง (Tone Color)
5. คีตลักษณ์ (Form) (บรรจง ชลวิโรจน์, 2554, น.22)

กล่าวโดยสรุป จากทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนดนตรีดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการในการจัดการเรียนสอนดนตรีนั้น ควรมีลักษณะเชิงบวก เริ่มจากง่ายแล้วค่อยเพิ่มความยากหรือสลับซับซ้อนขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การสร้างแรงจูงใจและอื่นๆ เนื่องจากการเรียนดนตรีเป็นสุนทรียศาสตร์ที่ต้องอาศัยอารมณ์เป็นหลัก เป็นเรื่องของความพึงพอใจของแต่ละบุคคล การมองถึงพื้นฐานหรือองค์ความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่หากว่าผู้สอนสามารถทราบว่าคุณสมบัติพื้นฐานความรู้ด้านดนตรีอย่างไรแล้ว จะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆหรือต่อยอดองค์ความรู้ให้นักเรียนอย่างตรงประเด็น ก็จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยง่าย

การจัดการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน

สำหรับการจัดการศึกษาดนตรีในหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆไป จะทำอย่างไร เนื่องจากโรงเรียนไม่มีความพร้อมในทุกๆด้านเช่นไม่มีห้องฝึกซ้อมดนตรี ไม่มีอุปกรณ์ประกอบการ

เรียนการสอนที่พร้อม คือไม่มีเครื่องดนตรี ไม่มีเงิน ไม่มีงบประมาณที่จะสนับสนุน ไม่มีเงินจ้างครูพิเศษ แถมบุคลากรด้านดนตรีที่มีคุณภาพ เด็กที่เรียนดนตรีก็จะสนใจน้อยลงทำให้การศึกษาด้านดนตรีด้อยลงไปด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่งก็คือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย (ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครองครูดนตรี) ขาดความรู้สึกรักใคร่ที่ดี ขาดความเอาใจจริงเอาใจซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยจิตวิญญาณที่จะร่วมทำงานให้ดี การรื้อโครงสร้างใหม่ของหลักสูตรเป็นเรื่องยากเพราะกระทรวงศึกษาธิการใหญ่เกินไปไม่มีใครฟังใครผลที่ออกมาจึงไม่มีใครยอมให้แก้หลักสูตรหรือให้แก้จำนวนชั่วโมงเรียน ประกอบการศึกษาไทย เห็นวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ ไม่เป็นวิชาการทำให้การจัดการศึกษาล้มเหลวโดยสิ้นเชิง เด็กที่เรียนวิชาการทั้งหลายซึ่งเป็นวิชาที่ว่าด้วยความรู้ ละเอียดหรือจัดการศึกษาไม่ดีในวิชาที่เกี่ยวกับความรู้สึกรัก คือวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ ผลลัพธ์ที่ออกมาทำให้เด็กไทย คนไทย ขาดจินตนาการ ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความเฉลียวและขาดความแตกฉานสิ่งที่จะแก้ปัญหาได้คือการจัดการโดยเปิดโอกาสให้วิชาดนตรีนาฏศิลป์ ศิลปะมีจำนวน 80 คาบต่อภาคการศึกษา ปล่อยให้เด็กเลือกโดยนักเรียนเลือกเรียนวิชาเดียวได้เต็ม 80 คาบ การจัดหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถทำได้โดยจัดให้มีวงขับร้องประสานเสียง, วงโยชวาทิตเครื่องเป่า, วงโยชวาทิตเครื่องสาย โดยให้เด็กแต่ละคนสามารถที่จะเรียนเครื่องดนตรีที่ชอบและถนัดได้ การศึกษาก็จะเป็นพื้นฐานเพียงพอสำหรับเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีรสนิยม (สุกรี เจริญสุข, 2552, น.20-21)

การศึกษาดนตรีในระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานของชีวิต เรียนดนตรีเพื่อให้เป็นคนเต็มคน เป็นคนที่มีความสมบูรณ์เต็มเต็มสมองทั้ง 2 ด้าน เด็กได้เรียนรู้ความสวยงาม รู้จักกับความไพเราะ รู้จักคุณค่า มีรสนิยมที่ดี สามารถที่จะฟังรู้ดูออก แยกแยะสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ดนตรีสามารถสร้างมาตรฐานของคนในด้านของคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานและรากฐานของชีวิตมนุษย์ ดนตรีเป็นเรื่องของเสียง เสียงมีอำนาจ เสียงเป็นพลังงาน เป็นพลังคลื่นเสียง เสียงสร้างความเคลื่อนไหวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการพัฒนาร่างกายของมนุษย์ประกอบไปด้วยเสียงและเสียงอยู่ในตัวมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์จะเกิดเสียง และเสียงเกิดขึ้นในตัวมนุษย์ก็เพราะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เสียงทำให้มนุษย์ตื่นตัว สามารถปรับตัวได้ทันมีความฉับไวต่อเสียงที่ได้ยิน เสียงเป็นหุ่นส่วนที่ทำให้มนุษย์พัฒนาได้เร็วขึ้น นอกจากนี้เสียงดนตรีที่ไพเราะทำให้ขัดเกลาจิตใจมนุษย์ให้หมดจดจากความหมองเศร้าหากมนุษย์เกิดมาแล้วปิดหูปิดตาไม่ให้มองเห็นและไม่ได้ยินเสียง นอกจากหูจะหนวกและตาบอดแล้ว ก็จะพัฒนาส่วนต่างๆของร่างกายช้าด้วย (สุชน โรจนตระกูล, 2554, 21)

การศึกษาดนตรีในระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสุขส่วนตัว เป็นคุณสมบัติที่ดีประการหนึ่งของคนที่ได้รับการศึกษา เมื่อยามทุกข์ก็มีดนตรีเป็นเพื่อนปลอบใจ เมื่อยามสุขก็มีดนตรีเป็นเพื่อนขับกล่อม เมื่อยามเหงาก็มีดนตรีที่จะเชื่อมโยงกับคนอื่น ๆ ได้ ดนตรีเป็นสื่อที่จะเชื่อมโยงระหว่าง “ความเก่ง” และ “ความดีงาม” ให้อยู่ในคนๆ เดียวกันดนตรีเป็นวัฒนธรรม ดนตรีเป็นวิถีชีวิตที่คอยกำกับให้คนอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข ดนตรีเป็นศิลปะของหัวใจและดนตรีเป็นหัวใจของศิลปะทั้งมวล (บรรจง ชลวิโรจน์, 2554, น, 55)

การศึกษาดนตรีในระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กชั้นมัธยมศึกษาสามารถที่จะใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อใช้ประกอบอาชีพ เนื่องจากวัยรุ่นในชั้นมัธยมศึกษาเป็นวัยที่ต้องพัฒนาทักษะและเรียนรู้ทักษะ (อายุ 13-18) สามารถที่จะฝึกฝนด้านใดก็ง่าย เพราะเป็นวัยที่จะรับการฝึกอาชีพดนตรี แม้จะเป็นอาชีพใหม่ในสังคมไทยแต่ก็เป็นอาชีพที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ดนตรีเป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า กว้างไกล สามารถประกอบดนตรีได้ทั่วโลก เพราะดนตรีเป็นอาชีพสากล พูดภาษาดนตรีได้กับคนทั้งโลกโดยไม่ต้องใช้ล่ามแปลภาษาแต่อย่างใด นอกจากนี้อาชีพดนตรีไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นเครื่องดนตรีชนิดใด เชื้อชาติใดเพราะดนตรีไม่มีเชื้อชาติ ไม่มีเขตแดน ดนตรีไม่มีข้อจำกัดในการสร้างงานและสามารถใช้ดนตรีเพื่อประกอบอาชีพได้ การเรียนวิชาดนตรีในโรงเรียน (บรรจง ชลวิโรจน์, 2554, น, 41)

การเรียนดนตรีในระดับชั้นมัศึกษานั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของการศึกษาและเป็นการศึกษาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (โกวิท วัชรศิริ, 2550, 41)

1. การเรียนรู้ด้านดนตรีของ “ความรู้” ความรู้ของดนตรีประกอบด้วยทฤษฎีดนตรี ประวัติความเป็นมาของดนตรี ประวัติของดนตรี นักดนตรี นักประพันธ์เพลง ประวัติศาสตร์ของสังคมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ประวัติของเพลง ประวัติของเครื่องดนตรี ฯลฯ การได้เรียนรู้เป็นความรู้ที่จำเป็น เพราะความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการศึกษา นอกจากนี้ความรู้ยังรวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี โดยไม่จำกัดว่าดนตรีทุกชนิดจะต้องเป็นชนิดใดชนิดหนึ่ง ดนตรีคือดนตรี ดนตรีทุกชนิดมีคุณสมบัติเหมือนกันหมด และนักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ดนตรีได้ทั้งสิ้นความรู้เป็นพื้นฐานของเด็กที่จะต้องเรียนรู้ เด็กไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการเรียนรู้ได้ ความรู้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความจำ ระเบียบวิธีปฏิบัติ ความคิด ความมีเหตุผล

2. เรียนรู้ความเข้าใจดนตรี เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ เมื่อได้เรียนรู้แล้ว การทบทวนความรู้ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรง ความรู้ก็จะตกตะกอนกลายเป็นความเข้าใจ สามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ส่วนอื่น ๆ ได้ ดังนั้นความเข้าใจจึงเป็นการเชื่อมโยงความรู้ให้เป็นเครือข่ายเหมือนใยแมงมุม ความเข้าใจต้องอาศัยเหตุผลมารองรับ ต้องอาศัยความรู้ส่วนอื่น ๆ เพื่อทำให้

ความรู้แตกฉานมากยิ่งขึ้น ความเข้าใจทำให้เกิดจินตนาการที่งอกเงยไปสู่ความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ ความเข้าใจทำให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ และความเข้าใจทำให้เกิดความรู้เป็นปีกแผ่น นักเรียนสามารถที่จะอธิบายความรู้ได้ด้วยความเข้าใจ เมื่อเด็กได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในดนตรี ก็จะ สามารถที่จะเชื่อมโยงเรื่องดนตรีกับส่วนอื่นๆของชีวิตและเชื่อมโยงกับสังคมได้ (สุชน โรจน ตระกูล, 2554, น.29)

3. การได้ฝึกทักษะโดยการเล่นดนตรี ดนตรีเป็นเรื่องของทักษะที่จะต้องฝึกฝน ดนตรีเป็น เรื่องของการเล่นดนตรี ความไพเราะของเสียงดนตรีมาจากการเล่นที่เก่ง หากการเล่นดนตรีมาจากการ ฝึกฝนที่ปราศจากความรู้ นักดนตรีก็ตกอยู่ในสภาพที่ “ไม่เก่งแต่ชำนาญ ไม่เชี่ยวชาญแต่เคยมือ” แต่ถ้านักดนตรีได้เรียนรู้ ได้ฝึกฝน และมีความชำนาญ ซึ่งเป็นเป้าหมายและเป็นความสำเร็จของ การศึกษาดนตรี วัยรุ่น(มัธยมศึกษา) เป็นวัยที่มีความพร้อมของอวัยวะที่จะฝึกทักษะด้านดนตรี ไม่ ว่าจะเป็น การดีดตีตีเป่า เขย่าชักขูด ดูคกวน เมื่อร่างกายมีความพร้อม ทักษะทำให้เกิดความชำนาญ ความชำนาญทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ความเพลิดเพลินทำให้เกิดความเข้าใจ ความเข้าใจทำให้เกิด ความรักความชอบ และความรักความชอบทำให้เกิดความไพเราะในดนตรีความไพเราะของดนตรี นอกจากจะให้ความสุขแก่ตนเองแล้ว ยังสามารถเพื่อแผ่ความสุข ไปสู่ผู้ฟังได้อีกด้วย ดนตรีออกจาก จิตใจของผู้เล่นดนตรีไปสู่จิตใจของผู้ฟังได้ง่าย เพราะความไพเราะสามารถที่จะทะลุอณูของเนื้อเยื่อ ต่างๆไปสู่จิตใจได้ทันทีสำหรับการศึกษาดนตรีในระบบของโรงเรียนมัธยมศึกษาของไทย เท่าที่ ผ่านมามีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบที่หนึ่งเป็นการศึกษาดนตรีที่มีความรู้แต่ขาดทักษะ และ การศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งก็คือ การศึกษาดนตรีที่มีแต่ทักษะแต่ไม่มีความรู้ ดังนั้นในระบบการศึกษา ดนตรีใน โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีทักษะและความรู้รวมเข้าด้วยกัน ดนตรีเป็นวิชาที่เด็ก สามารถพัฒนาศักยภาพไปสู่ความเป็นเลิศของมนุษย์ โดยไม่ต้องคอยใคร (สุชน โรจนตระกูล, 2554, น.16)

4. ความรู้สึกเกี่ยวกับดนตรี เรียนรู้ที่จะชื่นชมดนตรี ดนตรีสามารถเป็นนามธรรม เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเพราะดนตรีเป็นการแสดงออกเป็นความรู้สึกผ่านเสียงดนตรีไปสู่จิตใจของ ผู้ฟังได้ สามารถที่จะสัมผัสความไพเราะของดนตรีได้ ดังนั้นดนตรีจึงมีอำนาจที่สูงส่งมากกว่าศิลปะ ใดๆที่จะเชื่อมโยงไปยังคนอื่นได้ ดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงใดๆก็ตาม อาทิ การเมือง สังคม ชุมชน การปกครอง ฯลฯ ต้องอาศัยดนตรีอยู่ร่วมกับพิธีกรรมต่างๆ เสียงดนตรีจะช่วยหล่อหลอมจิตใจคน ให้อยู่รวมและร่วมกิจกรรมกัน ดนตรีสามารถสร้างให้เกิดพลัง เพิ่มอำนาจ มีความศักดิ์สิทธิ์ และ สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้นพิธีกรรมทุกๆพิธีกรรมจะต้องอาศัยเสียงดนตรีนักเรียนดนตรี ที่มีความสามารถไม่ดีพอ ฝึกซ้อมน้อย เล่นดนตรียังไม่เก่ง ยังไม่สามารถที่จะนำจิตใจเข้าสู่ดนตรี หรือไม่สามารถถ่ายทอดดนตรีเข้าไปในใจได้ เสียงดนตรีเหล่านั้นก็ไม่มีอำนาจพอที่จะโน้มน้าว

จิตใจใครได้นักดนตรีก็ต้องฝึกฝนต่อไป จนกว่าเสียงดนตรีกับจิตใจจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถที่จะเชื่อมโยงกันและกันได้ ดนตรีจึงเป็นศิลปะของการใช้เสียง และการสร้างเสียงให้เกิดความไพเราะ ดนตรียังสามารถบอกเรื่องราวได้ด้วยความสามารถของผู้ประพันธ์เพลงสามารถแสดงให้เราเข้าใจถึงอารมณ์ต่างๆ ดังเช่นตกใจหรือกระทั่งสำนึกในบุญคุณ (โกวิทย์ ชันศิริ, 2550, น.8)

5. การเข้าร่วมกิจกรรม ดนตรีเป็นวิชาที่เกี่ยวกับกิจกรรมส่วนรวม ดนตรีเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ดนตรีสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่ เล่นดนตรีเป็นวง ดนตรีจะเล่นคนเดียวไม่ได้ เพราะดนตรีจะต้องร่วมเป็นกับผู้อื่น เล่นดนตรีให้ผู้อื่นฟัง ดังนั้นดนตรีจึงเป็นวิชาที่สอนให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่น ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วชิ ได้กล่าวไว้ว่า “คนไทยขาดทักษะที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข” ทักษะที่จะอยู่ร่วมกันสร้างได้และเรียนรู้ได้จากการเล่นดนตรี การฝึกซ้อมในวงดนตรี เพราะเป้าหมายของดนตรีก็คือ การที่นักดนตรีทุกคนในวงดนตรีได้ทำหน้าที่ของตัวเองอย่างดีกิจกรรมของวงดนตรีที่สำคัญก็คือ การเล่นดนตรีให้ผู้อื่นฟัง ความสุขของนักดนตรีคือการเล่นดนตรีแล้วมีผู้ฟัง ยังมีผู้ฟังจำนวนมากยิ่งทำให้นักดนตรีมีความสุข ขณะเดียวกันความสุขของผู้ฟังเกิดขึ้นจากการได้ฟังดนตรีที่ดี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2540, น.42)

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม ดนตรีเป็นกิจกรรมที่เป็นหุ้นส่วนของสังคม การสอนให้นักเรียนมัธยมศึกษาได้มีโอกาสเล่นดนตรีในที่สาธารณะ เล่นดนตรีเพื่อผู้ฟัง เรียนรู้และชื่นชมผู้อื่น เป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้การเสียสละ การสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคม การได้สัมผัสกับสังคมที่แท้จริง การที่เด็กได้ทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเพื่อนหรือบุคคลในชุมชน ดนตรีจะเป็นตัวเชื่อมความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับชุมชนได้ดนตรีเป็นกิจกรรมสาธารณะ ที่เด็กทุกคนสามารถที่จะร่วมงานให้กับสาธารณะได้ เป็นการสร้างงานที่เสียสละให้กับสังคม เสียงดนตรีที่ไพเราะสามารถสร้างความอบอุ่นให้กับสังคมโดยไม่ต้องลงทุนใดๆ ดนตรีเป็นวัฒนธรรมของชุมชน ดนตรีเป็นทรัพย์สินของสังคม และดนตรีเป็นมรดกของแผ่นดินสามารถที่จะสร้างให้เป็นสินค้าได้(การสัมมนาทางดนตรีเรื่องแนวทาง การพัฒนาการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาของไทย(สุกรี เจริญสุข, 2552, น.7-10)

กล่าวโดยสรุป จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าดนตรีนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ทั้งในทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในทุกระดับช่วงวัย โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนนั้น สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะทางด้านดนตรีที่เป็นคุณประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนต่อไปในอนาคต ไม่เพียงเฉพาะความสามารถในด้านดนตรีเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียน ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ตลอดจนการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นๆ อีกทั้งการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านดนตรีนั้นสามารถสร้าง

รสนิยมและค่านิยมที่ดีให้แก่ตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดีเมื่อเติบโตขึ้นในสังคม หากแต่อุปสรรคต่างๆ ในการพัฒนานักเรียนด้านดนตรีนั้นพอจะสรุปได้ดังนี้ 1)ความไม่เข้าใจของนักการศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนในการจัดหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนมัธยม 2)งบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรีหรือสื่อการเรียนการสอนดนตรีต่างๆ 3)ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้ หรือตัวการที่จะเป็นเครื่องตัดสินในขั้นสุดท้ายว่า การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด คำว่าประสิทธิผลมีความหมายแตกต่างกันตามความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาขากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์การ และความสำเร็จของงาน ภรณ์ กิรติบุตร (2529, น.2) ได้เสนอแนวความคิดของนักวิชาการในสาขาต่างๆ เช่น ประสิทธิผลของนักเศรษฐศาสตร์ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลกำไรหรือประโยชน์จากการลงทุน (return of investment) ประสิทธิผลของนักวิทยาศาสตร์จะเป็นเรื่องของผลผลิตใหม่ซึ่งอยู่ในรูปของจำนวนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ประสิทธิผลของผู้จัดการฝ่ายผลิต จะมองในรูปของประสิทธิภาพหรือปริมาณผลผลิตที่เป็นสินค้าและบริการ แต่ประสิทธิผลของนักสังคมสงเคราะห์จะมองเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต การทำงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเน้นการบรรลุเป้าหมายขององค์กร แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้ความหมายประสิทธิผลที่แตกต่างไปจากความหมายที่กล่าวมาแล้ว เช่น

ธงชัย สันติวงษ์ (2535, น.1) หมายถึง ความมีประสิทธิภาพหรือการทำงานที่ได้ผลโดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

จร สุนทรายุทธ (ม.ป.ป., น.34) หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้และถือว่าได้รับประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้จะต้องใช้ทรัพยากรที่น้อยที่สุด

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2536, น.169) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลว่า ประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กับผลงานที่องค์กรพึงประสงค์ หรือ หมายถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่เป็นไปหรือบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงหมายถึง ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นของงานนั้นจะต้องตอบสนองหรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, น.32-33) ได้ให้แนวคิดและความหมายของประสิทธิผลว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาไม่น่าจะหมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือความพึงพอใจในการทำงานเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง แต่ประสิทธิผลของสถานศึกษาหมายถึงการที่

สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

ภรณ์ กิรติบุตร (2529, น.2) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือตัวการที่จะเป็นเครื่องตัดสินใจในขั้นสุดท้ายว่า การบริหารองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใด

เจ็ดหล้า สุทนต์วิภาค (2534, น.64) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของกลุ่มและของภาควิชาว่า หมายถึง ความสามารถของอาจารย์ในภาควิชาในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงานที่วางไว้ ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมกรวางตนในการทำงาน และบรรยากาศการทำงานในกลุ่มที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536, น.97) กล่าวว่า ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึงการที่องค์การสามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เปรมสุริย์ เชื่อมทอง (2536, น.9) กล่าวว่าประสิทธิผลคือ ผลงานของกลุ่มซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ดังนั้น ประสิทธิผลของสถานศึกษาคือ ความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงานเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น เป็นการมองประสิทธิผลเฉพาะการบรรลุเป้าหมายโดยทั่วๆ ไปขององค์การในส่วนของสถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษานั้นได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายประสิทธิผลที่แตกต่างดังนี้

ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 2001, p.373) ได้รวบรวมความคิดของนักการศึกษาที่ให้ความหมาย ประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ หรือความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูหรือขวัญของสมาชิกสถานศึกษาที่ดี และได้สรุปว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาพิจารณาได้จากตัวบ่งชี้ 4 ประการ คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีทัศนคติทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

มอท (Hoy and Miskel, 2001, p.398 ; citing Mott, p.1972) กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาในแง่ของความสามารถในการผลิต (productivity) ความสามารถในการปรับตัว (adaptability) และความสามารถในการยืดหยุ่น (flexibility)

จากแนวคิดดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาไม่ได้หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเดียว หรือความพึงพอใจในการทำงานแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึง

การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงานซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ

การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์การถ้าปราศจากการประเมินประสิทธิผลแล้ว จะไม่มีทางทราบว่าการปฏิบัติการกิจขององค์การเป็นอย่างไร ดังนั้นการประเมินประสิทธิผลขององค์การ จะต้องอาศัยหลักเกณฑ์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จเป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งภรณ์ กิริติบุตร (2529, น.85-187) ได้แยกแนวทางออกเป็น 3 แนวทางด้วยกันคือ

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่เป้าหมาย (the goal)
2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ- ทรัพยากร (The system resource approach)
3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The multi criteria of effectiveness) ซึ่ง

ในแต่ละแนวทางพอสรุปดังนี้

3.1 การประเมินประสิทธิผลในแง่เป้าหมาย เป็นการพิจารณาว่าองค์การมีประสิทธิผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายขององค์การหรือไม่ โดยใช้เป้าหมายขององค์การเป็นเกณฑ์ เช่น วัตถุประสงค์ และความสามารถในด้านการผลิต วัตถุประสงค์สำเร็จจากผลกำไร ฯลฯ

3.2 การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ – ทรัพยากรเป็นการประเมินประสิทธิผลขององค์การ โดยอาศัยแนวคิดที่องค์การเป็นระบบเปิดซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยนและการแข่งขันกันจึงประเมินโดยพิจารณาความสามารถขององค์การในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ ซึ่งซีฮอร์ และยัชแมน (Seashore and Yuchthman) ได้ใช้แนวความคิดนี้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การ โดยเปรียบเทียบระหว่างองค์การในรูปของการแข่งขันว่า องค์การใดได้รับทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมมากกว่า องค์การนั้นก็จะมีประสิทธิผลมากกว่า ภรณ์ กิริติบุตร (2529, น.60; citing Seashore and Yuchthman, nd.)

3.3 การประเมินประสิทธิผลโดยในหลายเกณฑ์ เป็นการวัดประสิทธิผลขององค์การโดยใช้เกณฑ์หลายอย่างเพื่อพิจารณาผลสำเร็จขององค์การ ซึ่งผู้ให้แนวคิดในการประเมินประสิทธิผลโดยวิธีนี้ได้แก่

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวความคิดในเรื่องการประเมินประสิทธิผลโดยในเกณฑ์หลายเกณฑ์ เนื่องจากสามารถเลือกใช้เกณฑ์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะและสภาพขององค์กรได้

วิธีประเมินประสิทธิผล

วิธีการประเมินผลงานหรือประสิทธิผลของตามมาตรฐานสากลแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2535, น.202-215)

กลุ่มที่หนึ่ง เป็นวิธีที่ใช้ในการประเมินผลเฉพาะบุคคลแต่ละคน ใช้ประเมินผู้ที่ต้องการประเมินทีละคน แยกกันในแต่ละครั้ง โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบโดยตรงทันทีกับผู้ที่ต้องการประเมินเหล่านั้น การประเมินเหล่านี้มี 7 วิธีคือ

1. วิธีการประเมินตามขีดขนาดหรือมาตรา (graphic rating scale) เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากวิธีหนึ่ง และเป็นเทคนิคที่เก่าแก่ที่สุดและประเมินวิธีนี้ ผู้ทำการประเมินจะประเมินตามแบบฟอร์มการประเมินที่มีขีดขนาด (scale) ของการประเมินเรื่องต่างๆ แต่ละข้อจากสูงไปต่ำ

2. วิธีการประเมินด้วยวิธีบังคับ (forced choice) การประเมินวิธีนี้ผู้ทำการประเมินจะต้องพิจารณาเลือกเฉพาะจากชุดของข้อความที่ระบุไว้ให้เลือกเกี่ยวกับตัวผู้ถูกประเมินโดยข้อความจะจัดไว้เป็นกลุ่ม ซึ่งกลุ่มของข้อความนั้นผู้ทำการประเมินจะต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกว่าข้อความอันไหนเหมาะสมที่สุด

3. วิธีการประเมินโดยเขียนเป็นคำบรรยาย (essay evaluation) เป็นวิธีการที่ผู้ถูกประเมินจะต้องบรรยายถึงจุดดี และจุดบกพร่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ถูกประเมิน ส่วนใหญ่มักใช้ควบคู่กับการประเมินแบบมาตรฐานหรือขีดขนาด โดยผู้ประเมินจะเขียนคำบรรยายสรุปผลของแต่ละ scale ออกมา

4. วิธีการบริหารตามเป้าหมาย (management by objectives) เป็นวิธีการประเมินที่ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายไว้ล่วงหน้าและผู้ถูกประเมินจะต้องรายงานเหตุผลกรณีที่ไม่สามารถทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายได้

5. วิธีการประเมินเหตุการณ์สำคัญ (critical incident technique) ผู้ชำนาญการด้านการบริหารงานบุคคล หรือหัวหน้าฝ่ายปฏิบัติงาน จะเตรียมข้อความที่บ่งบอกพฤติกรรมของผู้ถูกประเมิน ทั้งในแง่ดีที่สุดและในแง่ที่เลวที่สุด โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่มและให้ผู้ถูกประเมินทำการประเมินการระบุข้อที่เป็นข้อดีต่างๆ ที่ผู้ถูกประเมินควรจะต้องทำได้และถ้าทำได้ก็จะนับว่าเป็นข้อดีและรวมทั้งข้อที่จะเป็นข้อที่ไม่ดี ถ้าหากผู้ถูกประเมินกระทำออกมาเช่นนั้นก็จะนับเป็นข้อเสีย

6. วิธีการประเมินด้วยการขีดเครื่องหมาย (checklist และ weighted checklist) จะมีรายการที่เป็นหัวข้อเรื่อง (checklist) เรียงลำดับเป็นชุดของคำคุณศัพท์หรือคำบรรยายข้อความต่างๆ ให้

เลือก ถ้าหากผู้ทำการประเมินคิดว่าผู้ประเมินมีบุคลิกตรงตามที่กล่าวก็จะใส่เครื่องหมายตรงข้อความนั้นๆ แต่ถ้าหากไม่มีก็จะปล่อยให้อย่างว่างไว้ แล้วจึงรวมคะแนนออกมา

7. วิธี behaviorally anchored rating scales วิธีการนี้จะประเมินด้วยการให้หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาที่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดบรรยายสภาพที่นำมาจัดกลุ่มเป็นประเภทเพื่อทำการประเมินดังกล่าว

กลุ่มที่สอบ วิธีการประเมินที่ใช้ประเมินที่ใช้หลายๆ คน พร้อมกันเป็นวิธีที่ใช้กับผู้ถูกประเมิน แต่ละคนในแต่ละเวลาที่แตกต่างกัน เป็นการประเมินผู้ถูกประเมินหลายๆ คน เปรียบเทียบกับผู้ถูกประเมินอื่นๆ ที่ทำการประเมินและกระทำในครั้งเดียวกัน วิธีการนี้แบ่งเป็น 3 วิธีด้วยกันคือ

1. วิธีการจัดลำดับที่ (ranking) วิธีนี้ผู้ทำการประเมินจะกำหนดว่าผู้ถูกประเมินผู้ใดทำงานที่ดีที่สุด โดยเรียงลำดับจากดีที่สุดไปถึงไม่ดีที่สุด

2. วิธีการเปรียบเทียบเป็นคู่ๆ (paired comparison) วิธีนี้จะทำการประเมินบุคคลใดบุคคลหนึ่งก่อน หลังจากนั้นจะเปรียบเทียบบุคคลอื่นกับบุคคลนี้ โดยเปรียบเทียบกันไปเรื่อยๆ จนหมดทุกคน

3. วิธีที่เรียกว่า Forced distribution วิธีนี้ผู้ประเมินจะให้เกรดตามโค้ง โดยผู้ทำการประเมินจะถูกมอบหมายให้ทำการประเมินจะถูกมอบหมายให้ทำการประเมินภายในกรอบของการกระจายที่กำหนดไว้

กลุ่มที่สาม วิธีอื่นๆ มี 2 วิธีคือ

1. วิธีทดสอบผลงาน (performance test) หรือออกแบบวิธีการทดสอบผลการปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ทดสอบประเมินผล แล้วติดตามประเมินว่า ผู้ถูกประเมินนั้นทำงานดีหรือเลวอย่างไร

2. วิธี field review technique เป็นวิธีการกำหนดให้มีการใช้ผู้ทำการประเมินจากภายนอก โดยบุคคลผู้ถูกประเมินรวมทั้งผู้บังคับบัญชาของเขาจะต้องตอบคำถามปากเปล่าต่อผู้ที่เข้ามาตรวจสอบหรือทำการประเมินนั้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวัดประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยวิธีการประเมินตามขีดขนาดหรือมาตรา โดยผู้ถูกประเมินจะทำเครื่องหมายตรงตามแบบฟอร์มจากน้อยไปหามาก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ถูกวิจัยใช้แนวคิดและเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของมอทท์ (Hoy & Miskel, 2001, p.121-122) ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนในแง่ความสามารถของโรงเรียนไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1)ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2)ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3)ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและ 4)ความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผล

โรงเรียนมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน และสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สิ่งสำคัญของการบรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษา คือ ผลผลิตของระบบการศึกษาโรงเรียนหากมีนักเรียนเข้าเรียนมีปริมาณมากและมีคุณภาพการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์สูง โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนความสามารถในการศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงจำนวนมาก โรงเรียนมีทั้งปริมาณและคุณภาพดังกล่าวนี้มักจะได้แก่ โรงเรียนในเมือง โรงเรียนระดับจังหวัดที่มีชื่อเสียง โรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านปัจจัยต่างๆ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ อาคารสถานที่บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม บุคลากรมีคุณภาพ ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ (Hoy & Miskel, 2001, p.382; citing Mott, 1972, p.133)

องค์ประกอบในการสร้างเสริมประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของนักเรียน ได้แก่ อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่สะอาดร่มรื่น สวยงาม วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัยต่อการเรียนการสอน ผู้บริหาร และครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อประสิทธิผลของโรงเรียน การที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมองเป็นถึงความสำคัญของงานวิชาการในโรงเรียนอย่างแท้จริง อาจารย์รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองเสมอ วางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนปรับพฤติกรรมการสอนให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญในทุกด้าน เป็นที่เชื่อได้ว่าโรงเรียนนั้นจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนและองค์กร (Hoy & Miskel, 2001, p.382; citing Mott, 1970, p.133)

สรุปได้ว่า ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานในโรงเรียนทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน รวมถึง การจัดบรรยากาศและการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม จนทำให้นักเรียนในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

ความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

การศึกษานอกจากจะเสริมสร้างความเจริญให้บุคคลทั้ง 4 ด้าน คือร่างกายให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรงพัฒนาการส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับวัย สติปัญญามีความใฝ่เรียนใฝ่รู้ รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ สังคมสามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะอันจำเป็นไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์อย่างมีความสุข รู้จักเหตุผลมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสมและดีงาม ทัศนคติทางบวกจะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วนแล้ว ผู้ที่มีทัศนคติทางบวกจะเป็นผู้ที่มีความรู้และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆ เป็นที่ถึง

ประสงค์ของสังคมโดยส่วนรวม มีจิตใจกว้าง ไม่ทำตนต่อต้านหรือถอยหนีสังคมมีความมั่นคงทางจิตใจ มีเหตุผลและยอมรับกฎ กติกาของสังคมที่กำหนดขึ้นและปฏิบัติด้วยความจริงใจ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับและเคารพความเป็นส่วนรวมเห็นความสำคัญและคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติการกิจของส่วนรวมให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เป็นผู้ที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง อดกลั้น และสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม (Hoy & Miskel, 2001, p.382; citing Mott, 1972, p.133)

โรงเรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้บุคคลรู้จักสร้างความเจริญให้แก่ตนเอง มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

สรุปได้ว่า ความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานในสถานศึกษาทั้งด้านการบริหาร และการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีความสามารถในการสนองความต้องการของผู้มารับบริการ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม และมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ดี ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ นักเรียน และนักการภารโรง ทำให้เกิดการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์ การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้น โรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนจะต้องทันสมัยและสอดคล้องทันกับความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลง นโยบายของโรงเรียนไม่ควรยึดตายจนเปลี่ยนแปลงไม่ได้จนทำให้ล้าสมัย ในขณะที่เดียวกันต้องสามารถปรับตัวให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน ควร มีนวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ มีการค้นคว้าและพัฒนาอุปกรณ์การเรียนอย่างสม่ำเสมอปรับปรุงอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาดร่มรื่น เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการและเกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจะต้องมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวและไม่หยุดนิ่งต้องพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กร รูปแบบการบริหารงาน และดำเนินการต่างๆ ให้มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน (Hoy & Miskel, 2001, p.382; citing Mott, 1972, p.133)

ดังนั้น ผู้บริหารและครูต้องเป็นนักพัฒนา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิด สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้จะต้องมีเทคนิควิธีการเหมาะสม ครูต้องสร้างกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้งเนื้อหาวิชาและคุณธรรม จริยธรรม มากกว่าที่จะบอกความรู้หรือสอนหนังสือแบบธรรมดา

สรุปได้ว่า ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หมายถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษาทันกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งของสังคม ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ผู้บริหารและครูภายในโรงเรียน จะต้องมีความสามารถแก้ปัญหาต่างๆ จนประสบความสำเร็จ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมนี้ เป็นการตอบสนองธรรมชาติของมนุษย์ที่ชอบอยู่ด้วยกันและเป็นการได้ช่วยกันคิดช่วยกันออกความคิดเห็น และช่วยกันลงมือทำ ย่อมนำไปสู่ปัญหาที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน โรงเรียนจะมีการกำหนดรูปแบบให้เหมาะสม กับขนาดและภารกิจของโรงเรียน แต่ไม่ว่าจะมีรูปแบบการบริหารแบบใด ระบบใดการทำงานของโรงเรียนย่อมประกอบไปด้วย เป้าหมาย คือ การมุ่งถึงความสำเร็จที่สูงสุดที่เกิดจากการทำงาน บทบาท หน้าที่ เป็นส่วนประกอบรองลงมาเองร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด การประสานงาน เป็นแนวทางของความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจนและเกิดความเรียบร้อย กิจกรรมคือ การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในโรงเรียน เป็นการสร้างคนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคคลตามแนวทางที่เหมาะสม การบริหารและการจัดการในโรงเรียน จึงควรมีความยืดหยุ่นพอสมควร ตั้งแต่หลักสูตร ควรปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่นสภาพของบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ การจัดวิชาต่างๆ สำหรับการเรียนการสอนรวมทั้งการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร ควรให้เพียงพอและหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของนักเรียนจะช่วยเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ การปรับตัวและบุคลิกภาพของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม กวระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ บางเรื่องเป็นสิ่งที่ล้าสมัย ไม่ทันยุคสมัยในปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (พวงทิพย์ มั่งคั่ง, 2543, น, 56)

ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล เกิดความราบรื่น เรียบร้อย และความเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารจึงควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมไม่ใช้อำนาจเผด็จการ ไม่ควรยึดกฎระเบียบโดยเคร่งครัด สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานควรมีการยืดหยุ่นบ้าง แต่ไม่เสียประโยชน์หรือเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารควรจะเป็นผู้สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ร่วมงาน เป็นที่ยอมรับมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นที่ปรึกษาทั้งในเรื่องการเรียนการสอน เรื่องส่วนตัว อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการลดช่องว่างซึ่งกันและกัน และควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการต่างเช่น การยกย่องชมเชย และการให้รางวัลบางโอกาส (อุทัยวรรณ โชชน์, 2546, น. 87)

สรุปได้ว่า ความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน นักเรียนและการรับผิดชอบอื่นๆ จนประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตของโรงเรียน คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตของครูผู้สอน ที่สามารถใช้ความรู้ และประสบการณ์ร่วมกับการเรียนการสอน คือ ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนเพื่อแสดงให้เห็นผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนกับประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตของโรงเรียน

ในการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยาและประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตของโรงเรียน ทำให้เห็นถึงผลของการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บริบทของการศึกษา

บริบทของการวิจัย

ในเรื่องของการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิต โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ไว้ดังนี้

- บริบททางด้านโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา
- บริบททางด้านวงโยชวาทิต

บริบททางด้านโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

หลักสูตรโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา เริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในระดับถมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษาตอนปลาย โดยในปีการศึกษา 2552 เริ่มใช้ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และระดับถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ใช้ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 และระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 5 และปีการศึกษา 2554 ใช้ครบทุกระดับชั้น

วิสัยทัศน์

หลักสูตรโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ให้มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา สุขมาตรฐานสากล มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคู่ต่อการประกอบอาชีพและชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักท้องถิ่น และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

บริบททางด้านวงโยชวาทิต

โครงสร้างของวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา มีองค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้วงโยชวาทิตพัฒนาประสบผลสำเร็จ มีดังนี้

- ระบบการจัดการของวงโยชวาทิต
- ระเบียบของวงโยชวาทิต
- แบบแผนวิชาการของวงโยชวาทิต

ระบบ การจัดการของวงโยชวาทิต ระบบในการจัดการวงโยชวาทิต ของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา เป็นระบบที่เกิดขึ้นจากการวางแผนในการจัดการวง ซึ่งเป็นระบบภายในของวงโยชวาทิตเอง โดยสามารถแยกออกเป็นระบบต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ระบบรุ่นพี่ – รุ่นน้อง เป็นระบบที่สำคัญอย่างมาก ทำให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง คำว่า “รุ่นพี่ – รุ่นน้อง” หมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้อง มีความเกรงใจให้ความเชื่อถือ ร่วมมือร่วมใจ แสดงน้ำใจต่อกันและกัน พี่จะดูแลรุ่นน้อง ถ่ายทอดวิชา และประสบการณ์สู่รุ่นน้อง เพราะน้องจะเป็นตัวแทนวงต่อไปในภายหน้า และรุ่นน้องย่อมรู้สึกอบอุ่น เพราะมีพี่ที่มีความสามารถ มีประสบการณ์คอยดูแลให้คำปรึกษา

ระบบสร้างคนรุ่นใหม่ทดแทน ในทุก ๆ ปี จะมีนักเรียนรุ่นพี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องจบการศึกษาจากโรงเรียน การสร้างนักเรียนรุ่นใหม่ทดแทน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการรองรับ โดยวางแผนดังนี้ ทุก ๆ ปี ระหว่างเปิดภาคเรียนใหม่จะมีการรับสมัครนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าเป็นสมาชิกวง และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้คัดเลือก หลังจากมีการรับสมัครแล้ว นักเรียนโยชวาทิตที่เป็นสมาชิกทุกคนจะเริ่มเรียน

ทฤษฎีดนตรีสากล ฝึกทักษะการเล่นเครื่องดนตรี และฝึกซ้อมระเบียบแถว โดยนักเรียนได้รับอนุญาตให้ประจำเครื่องดนตรีตามความเหมาะสม จนถึงปลายภาคเรียนที่ 1 จะมีการปรับให้เล่นเครื่องดนตรีอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาจากความอดทน และขยันหมั่นเพียร และบุคลิกที่เหมาะสมกับเครื่องดนตรีนั้นๆ อนึ่งรุ่นที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและช่วยฝึกซ้อมให้รุ่นน้อง ทำให้รุ่นพี่และรุ่นน้องสามารถร่วมฝึกซ้อมหรือร่วมกิจกรรมของวงได้ตามความสมัครใจ

ประธานวง คือนักเรียนในชั้นระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นตัวแทนจากกลุ่ม และได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของวงโยชวาทิต โดยมีวาระการปฏิบัติงาน 1 ปี หน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ควบคุมดำเนินกิจกรรมของวงให้เป็นไปตามแผนงาน นโยบาย ของวงโยชวาทิตที่กำหนดไว้

2. ให้ความช่วยเหลือดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และสมาชิกของวงโยชวาทิตให้ดำเนินงานไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ

รองประธาน คนที่ 1 (ฝ่ายวิชาการ) ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของวงโยชวาทิต และได้รับการแต่งตั้งจากรองประธานวง โดยได้รับการพิจารณาจากความรู้และความสามารถ ตามความเหมาะสม ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

- รับผิดชอบของวงโยชวาทิต และควบคุมดูแลระบบ Part และระบบ Section รวมถึงการฝึกซ้อมของวงให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ โดยมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและดูแลหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี (Part) และหัวหน้าเครื่องดนตรี (Section)

รองประธานวง คนที่ 2 (ฝ่ายบริการ) ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของวงโยชวาทิต และได้รับการแต่งตั้งจากรองประธานวง โดยได้รับการพิจารณาจากความรู้และความสามารถ ตามความเหมาะสม ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและดูแล ดังนี้

1. แผนกเสื้อผ้า
2. แผนกนันทนาการ / บริการ / ประชาสัมพันธ์
3. แผนกพยาบาล

รองประธานวง คนที่ 3 (ฝ่ายธุรการ) ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของวงโยชวาทิต และได้รับการแต่งตั้งจากรองประธานวง โดยได้รับการพิจารณาจากความรู้และความสามารถ ตามความเหมาะสม ทำหน้าที่ดังนี้

1. แผนกงบประมาณ
2. แผนกโสตทัศนอุปกรณ์ / คอมพิวเตอร์
3. แผนกอุปกรณ์ / พัสดุ

หัวหน้างานแผนกต่างๆ ซึ่งจะมีหน้าที่ในการรับผิดชอบงานในแผนกของตนเอง ดังต่อไปนี้

หัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี (Part)	ทำหน้าที่ดูแลระบบการฝึกซ้อมของ Section ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด
หัวหน้าเครื่องดนตรี (Section)	ทำหน้าที่ดำเนินการฝึกซ้อมตามนโยบายของวงที่กำหนด และให้ความช่วยเหลือกับสมาชิกใน Section
หัวหน้าแผนกเสื้อผ้า	ทำหน้าที่ตรวจสอบสภาพเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้เรียบร้อยเพื่อเตรียมการแสดง
หัวหน้าแผนกนันทนาการ/บริการ	ทำหน้าที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและนันทนาการให้กับวงโยชวาทิต และจัดเตรียมสถานที่
หัวหน้าแผนกพยาบาล	ทำหน้าที่จัดเตรียมยารักษาโรคเพื่อปฐมพยาบาลเบื้องต้น
หัวหน้าแผนกงบประมาณ	ทำหน้าที่ดูแลบันทึกรายรับ-รายจ่ายของวง และทำบัญชีเบื้องต้นให้เรียบร้อยและถูกต้อง
หัวหน้าแผนกโสตทัศนูปกรณ์/คอมพิวเตอร์	ทำหน้าที่รวบรวมภาพต่างๆของวงโยชวาทิต
หัวหน้าแผนกอุปกรณ์/พัสดุ	ทำหน้าที่ตรวจสอบเช็คสภาพ และดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์และพัสดุพร้อมที่จะใช้งาน

ระเบียบของวงโยชวาทิต

เป็นกลไกที่สำคัญในการทำงานร่วมกัน และทำให้ระบบของวงดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อยระเบียบที่สำคัญได้แก่

ระเบียบการฝึกซ้อม สมาชิกทุกคนต้องเข้าฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ตามวัน เวลาที่วงกำหนด หากมีความจำเป็นจะต้องลาจิจ ลาป่วย ให้แจ้งหัวหน้า Section และประธานวง

ระเบียบการใช้เครื่องดนตรี ต้องมีความรอบคอบในการใช้ และรักษาเครื่องดนตรีให้สะอาด มีประสิทธิภาพในการใช้งานได้ดีเสมอ หากมีการชำรุดเกิดขึ้นต้องแจ้งหัวหน้า Section เพื่อรายงานประธานวง และรายงานผู้ควบคุมวงต่อไป

ระเบียบการดูแลรักษาโน้ตเพลง ประธานวงจะเป็นผู้ดูแลรักษา และอนุญาตให้ยืมต้นฉบับได้ตามกรณีที่เป็น

แบบแผนวิชาการของวงโยชวาทิต

ครูผู้ฝึกสอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาวิชาการ จัดเตรียมวางแผนการซ้อม และโครงการที่ปฏิบัติในรอบปี การอบรมสัมมนาด้านดนตรี การจัดทำค่ายดนตรี รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆที่เป็นการสร้างพื้นฐาน ที่ดีในการพัฒนาการเล่นดนตรีให้กับสมาชิกของวงโยชวาทิต

ตารางที่ 1 ตารางการซ้อมกิจกรรมโยชวาทิต

ช่วงเวลา	วันฝึกซ้อม	เวลาฝึกซ้อม
ระหว่างเปิดภาคเรียน	วันจันทร์ และวันพุธ	เริ่มซ้อมเวลา 15.30 – 18.00 น.
	วันพฤหัสบดี	เริ่มซ้อมเวลา 15.20 – 18.00 น.
	วันศุกร์	เริ่มซ้อมเวลา 16.00 – 18.00 น.
	วันเสาร์	เริ่มซ้อมเวลา 09.00 – 16.00 น.
หยุดวันอังคาร และวันอาทิตย์		
ระหว่างมีการสอบ	งดการซ้อมก่อนสอบ	1 สัปดาห์ เพื่อเตรียมการสอบ
ระหว่างปิดภาคเรียน	ดำเนินการฝึกซ้อมตามกิจกรรม และ โครงการที่กำหนดหรือมีการเข้าค่ายดนตรีในบางโอกาส	

หลักสำคัญที่สุดในการทำกิจกรรมโยชวาทิตให้ประสบผลสำเร็จนั้น อยู่ที่จิตใจสำนึกในตัวเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนจะต้องเกิดความรักดนตรี ความเข้าใจดนตรี รู้ถึงคุณค่าของดนตรี ด้วยตัวของเขาเอง ครูไม่สามารถใช้กฎเกณฑ์ใด ๆ ไปบังคับนักเรียนได้เพราะดนตรีนั้นเป็นงานศิลปะ ผู้สร้าง

เสียงดนตรีต้องเป็นไปอย่างธรรมชาติเมื่อนักเรียนมีจิตสำนึกรักดนตรีด้วยตัวเอง อยากเล่นดนตรีให้ไพเราะ ต้องมีความขยันหมั่นเพียรและมีความอดทนในการฝึกซ้อมอย่างจริงจังความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ความรักหมั่นก็จะตามมา จนสามารถสร้างระบบเพื่อดำเนินกิจกรรมสืบร่วมกันต่อไปได้

ดังนั้นขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วต้องดำเนินงานพร้อมกัน เพื่อให้โครงสร้างกิจกรรมวงโยชวาทิตทั้งหมดนี้ มีคุณภาพควรแก่ความภูมิใจของทุกคนที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง

ประวัติวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2536 จุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความถนัดด้านดนตรีได้แสดงออกพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ ให้รู้จักการเสียสละ การทำงานเป็นทีม และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต
- จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต
- นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน
- จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัยผู้เรียน
- นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่แท้จริง

ด้านสื่อการสอน

สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา แบ่งตามลักษณะของการเล่นดนตรีตามพัฒนาการด้านดนตรีของนักเรียนได้ดังต่อไปนี้

1. การฝึกซ้อม การนั่งบรรเลง (Concert)

- แบบฝึกหัดเบื้องต้น
- แบบฝึกหัดโน้ตเพลง
- โน้ตเพลงง่ายๆ
- โน้ตเพลงที่ใช้บรรเลงจริง
- ซีดี้ประกอบการสอน ประกอบด้วยซีดีเพลงที่เสริมทักษะด้านการฟัง
- คีย์บอร์ด
- เมโทรโนม
- ไมโครโฟน

2. การฝึกซ้อม การเดินแถว (Marching)

- แบบฝึกหัดการเดินแถว
- เครื่องช่วยเกาะจังหวะ
- อุปกรณ์ทำมาร์คเพื่อใช้ในการเดิน
- ภาพต้นแบบการเดินแถวในแบบต่างๆ

3. การฝึกซ้อม การแปรขบวนภาคสนาม (Display)

- สนามที่มีขนาดมาตรฐาน พร้อมการทำมาร์คเพื่อการเดินแปรแถว
- แผ่นชาร์ทแบบฝึกการเดินแปรขบวนภาคสนาม
- เครื่องขยายเสียงแบบพกพา
- ไมโครโฟน

ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน

วงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ได้จัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้แก่ทั้งนักเรียนและครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. การจัดอาคารสถานที่ มีการจัดสรรพื้นที่ รวมถึงห้องต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยธวาทิต ดังต่อไปนี้

- 1.1 ห้องสื่อการเรียนรู้
- 1.2 ห้องสมุดดนตรี
- 1.3 ห้องซ้อมกลุ่มเครื่องมือ (Section)
- 1.4 ห้องซ้อมกลุ่ม Part
- 1.5 ห้องซ้อมรวม (Band)
- 1.6 ห้องประชุม
- 1.7 ห้องพักครู
- 1.8 มุมดนตรี
- 1.9 ห้องเก็บเครื่องดนตรี
- 1.10 ห้องเก็บเครื่องแต่งกาย
- 1.11 มุมความเชื่อ ศาสนา

นอกจากห้องเรียนต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังสามารถใช้พื้นที่รอบๆ บริเวณอาคารเรียน ภายในโรงเรียน

ด้านการวัดและการประเมินผล

วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน

วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอน

วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มังกร จินดาวัฒน์. (2546, น. 89) ศึกษาเรื่องการศึกษาการจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขต มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้แก่ โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และโรงเรียนอัสสัมชัญสามโรง พบว่าทั้ง 4 โรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน ด้านการคัดเลือกและรับสมัครนักเรียนใหม่ มีการประชาสัมพันธ์ และมีวิธีคัดเลือกที่เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ด้านการเลือกแบบฝึกหัด-บทเพลง และการจัดผังวงมี 2 ลักษณะคือ ครูเป็นผู้เลือกแบบฝึก-บทเพลง อีกลักษณะคือนักดนตรีเป็นผู้เลือก แต่อยู่ในความดูแลของครู ด้านการซ้อม แต่ละโรงเรียนจัดการฝึกซ้อมตามสภาพของโรงเรียน ด้านการแสดง มีทั้งงานที่เป็นงานแสดงภายในโรงเรียน และงานภายนอกโรงเรียน ด้านการประเมินผล มีการประเมินจากการสังเกตของครูดนตรี และวิธีการประเมินด้วยแบบสอบถามทางดนตรี โดยครูเป็นผู้ควบคุม

สุพจน์ เจนณะสมบัติ. (2542, น. 89-91) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2542 ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้รับรางวัล มีการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านการวางแผน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม มีการทำแผนปฏิบัติเป็นรายปี มีครูอาจารย์ และผู้ควบคุมวงโยชวาทิตเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนและดำเนินโครงการ ด้านงบประมาณ ใช้เงินบำรุงการศึกษา เงินสมาคมศิษย์เก่า เงินสมาคมครูและผู้ปกครอง ด้านการดำเนินการ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวงโยชวาทิต มีสถานที่และเครื่องดนตรีในการฝึกซ้อม มีการเชิญวิทยากรจากภายนอกเข้ามาช่วยในการฝึกซ้อม ด้านการติดตามประเมินผล เมื่อสิ้นสุดโครงการ มีการนำผลไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและแก้ไขในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ปัญหาในการบริหารจัดการกิจกรรมของนักเรียนได้แก่ แผนที่น่าเสนอไป มีการเปลี่ยนแปลง มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน นักเรียนมักขาดซ้อมเพื่อไปเรียนพิเศษ ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนมาร่วมกิจกรรม และมีบางโรงเรียนไม่มีการติดตามผลการจัดกิจกรรม

อนุรักษ์ บุญเฉย. (2539, น. 91) ศึกษาเรื่อง วงโยชวาทิตกองทัพเรือ ผลการวิจัยพบว่า วงโยชวาทิตกองทัพเรือมีรากฐานมาจาก การรับวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเข้ามาในสังคมไทย โดยรับแบบอย่างมาจากวงโยชวาทิตประจำเรือรบต่างชาติที่เดินทางมาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศไทย เมื่อมีการก่อตั้งวงโยชวาทิตขึ้นแล้ว จึงได้มีบทบาทในการรับใช้สังคมไทยตลอดมา วงโยชวาทิตกองทัพเรือมีบุคคลสำคัญหลายท่านที่เป็นกำลังสำคัญในการปรับปรุง และพัฒนาวงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น พัฒนาด้านการบรรเลง พัฒนาด้านบทเพลง และพัฒนาการศึกษาวิชาดนตรี

ให้กับกองโยชวาทิตทหารเรือ อีกทั้งวงโยชวาทิตกองทัพเรือยังมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ โดยทำหน้าที่ในการบรรเลงประกอบในงานพระราชพิธีและพิธีต่างๆ ซึ่งถือเป็นงานการเผยแพร่โดยตรง และเผยแพร่ผ่านทางสื่อชนิดอื่นๆ ที่มีอยู่ในยุคสมัยต่างๆ ตามความนิยมทางสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

วรรณเทพ หาญกล้า. (2539, น, 101) ศึกษาเรื่องปัญหาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนเอกชน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่ามีปัญหาในเรื่องสรีระ สุนทรียะ เทคนิคการเล่น ปัญหาเรื่องการเดินทางมาเรียน ไม่มีเวลาฝึกซ้อม บังคับทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมของครูผู้สอนไม่เหมาะสมและแรงจูงใจในการมาเรียนที่ต่างกัน

ธนากร แพทย์วงศ์. (2541, น, 95) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแผนการฝึกและการคัดเลือกนักดนตรี สำหรับวงโยชวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าด้านการจัดทำแผนการฝึกโรงเรียนที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีการประชุมเตรียมการ ในการกำหนดระยะเวลาในการฝึกซ้อม การจัดทำตารางฝึกที่มีความชัดเจนในการปฏิบัติคือ การฝึกประจำวัน การฝึกประจำสัปดาห์ และการฝึกประจำปี แต่พบปัญหาคือ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เพราะทุกโรงเรียนมีงานเร่งด่วนเข้ามาแทรก จึงมีการแก้ปัญหาเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อการศึกษา ด้านการคัดเลือกนักดนตรีของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีแนวการปฏิบัติอยู่ 2 แนวคือ มีการกำหนดคุณสมบัติ และกระบวนการคัดเลือกในด้านต่างๆ อย่างชัดเจน ส่วนอีกแนวทางไม่มีการกำหนดในเบื้องต้น แต่กระบวนการต่างๆ จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้เข้าสู่กระบวนการฝึกซ้อมแล้ว ซึ่งครูผู้สอนจะสังเกตพฤติกรรม และสร้างข้อกำหนดต่างๆ ขึ้นกับนักเรียนในภายหลัง ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดวงโยชวาทิตทุกโรงเรียนมีความพร้อม และพบปัญหาที่เหมือนกันคือ บุคคลภายในโรงเรียน องค์กรต่างๆ ภายนอกโรงเรียน และด้านงบประมาณ จากผลการสรุปปัญหาทั้ง 3 ประการพบว่า ถ้าการบริหารบุคคลภายในโรงเรียนดี จะสามารถส่งผลให้องค์กรต่างๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียนเข้ามาให้ความร่วมมือ ในการสนับสนุนส่งเสริมวงโยชวาทิตในด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัจจัยที่สำคัญคือ งบประมาณ

กล่าวโดยสรุป จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมวงโยชวาทิตนั้น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะต่างๆ ทั้งด้านดนตรีเองและด้านอื่นๆ สามารถใช้ความรู้ความสามารถด้านดนตรีในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ มีการคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ที่จะเล่นดนตรีอาชีพตามกฎเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงาน ส่วนเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมวงโยชวาทิต ในสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรี หรือคุณภาพของเครื่องดนตรีไม่ได้มาตรฐาน

งานวิจัยต่างประเทศ

สลัสส์ (Sluss), 1994, p.2155–A) ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สุดท้าย จำนวน 4 โรงเรียนในรัฐโคโลราโด โดยเปรียบเทียบระหว่างในแง่ภูมิหลังทางดนตรีของนักเรียนด้านอาชีพของผู้ปกครองและเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนพบว่านักเรียนทั้งหมดเห็นความสำคัญของดนตรีแต่มีทัศนคติที่ดีต่ออนาคตด้านดนตรี (Toward Music) น้อยที่สุด นักเรียนที่มีภูมิหลังด้านดนตรีจะมีทัศนคติที่ดีด้านดนตรีในอนาคต โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาดนตรี จะทำคะแนนแบบทดสอบวัดทัศนคติได้สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีโปรแกรมเปิดสอนดนตรี จะพบว่าอาชีพของผู้ปกครองไม่มีผลต่อทัศนคติที่ดีหรือน้อยกว่าด้านดนตรี

คิง (King), 1988, p.2604–A) ได้ศึกษาความสำคัญของการปฏิรูปหลักการการมีส่วนร่วมของชั้นเรียนวิชาดนตรีในรัฐเวอร์จิเนีย ช่วงปี ค.ศ. 1979 – 1997 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์การปฏิรูปหลักสูตรวิชาดนตรีกับการมีส่วนร่วมของชั้นเรียนวิชาดนตรีในโรงเรียนชั้นมัศึกษยานั้นมีความสลับซับซ้อนมาก แต่การลงทะเบียนเรียนวิชาดนตรีลดลง ซึ่งการทดลองของจำนวนผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในประเทศต่างๆดังกล่าวข้างต้น นั้น นักเรียนให้ความสำคัญและตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมวงโยชวาทิต ในสถาบันการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนดนตรีอย่างเป็นรูปแบบ มีการพัฒนาหลักสูตร โดยการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชีวิตและความต้องการในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าวงโยชวาทิตในประเทศไทย มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ด้วยการให้ความสำคัญในการเรียนการสอนวิชาดนตรี และกิจกรรมดนตรีต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมวงโยชวาทิต ที่เข้ามามีบทบาททางด้านการศึกษามากขึ้น สังเกตได้จากโรงเรียนต่างๆ สนับสนุนให้มีวงโยชวาทิตประจำโรงเรียน โดยถือเป็นเรื่องจำเป็นมากในการใช้วงโยชวาทิต เพื่อเข้าร่วมบรรเลงประกอบในพิธีการต่างๆ ของโรงเรียน และยังได้รับใช้สังคมภายนอกโรงเรียนด้วย อีกทั้งยังให้การสนับสนุนวงโยชวาทิตเข้าร่วมการประกวดแข่งขัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับประชากรทั้งหมด เป็นผู้เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 206 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สอน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน ครูผู้สอนวงโยชวาทิต จำนวน 2 คน วิทยากรพิเศษ รวมจำนวน 24 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนวงโยชวาทิต จำนวน 175 คน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพของประชากร	จำนวน (คน)
ผู้บริหารวงโยชวาทิต	5
อาจารย์ผู้สอน	2
วิทยากรพิเศษ	24
นักเรียนวงโยชวาทิต	175
รวม	206

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีรายละเอียดในการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต และการพัฒนางวงโยชวาทิต เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียด เนื้อหา โครงสร้างของตัวแปร และวิธีการวัด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

2. พัฒนานิยามเฉพาะ (จากแนวคิดใน 1) โดยเน้นให้เนื้อหาครอบคลุมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามากที่สุด กระบวนการนี้ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลัก สร้างนิยามแต่ละตัวแปรให้มีความครอบคลุมมากที่สุด แล้วนำนิยามที่สร้างขึ้นไปเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เคยมีศึกษาไว้เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อบกพร่องในนิยามที่ได้สร้างขึ้น หากพบว่ายังมีข้อบกพร่อง ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงก็จะดำเนินการพัฒนานิยามใหม่จนกระทั่งมีความครอบคลุมเนื้อหาตามทฤษฎีมากที่สุด

3. ดำเนินการสร้างข้อคำถามในแต่ละตัวแปรตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ได้กำหนดไว้จนครบทุกตัวแปร โดยขอคำปรึกษาอย่างใกล้ชิดกับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลัก ออกข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยาม โดยมุ่งหวังให้ข้อคำถามแต่ละข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามากที่สุด สามารถวัดตัวแปรได้ตรงตามทฤษฎี สร้างข้อคำถามทั้งทางบวก และทางลบ โดยได้กำหนดมาตรฐานวัดตัวแปรเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ จำนวน 3 คน โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อ 3 ตัวเลือก ได้แก่ คะแนน

+1 หมายความว่า ความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่

-1 หมายความว่า ไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี

พร้อมทั้งกับทำการแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน อีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่ดำเนินการแก้ไข และมีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทำการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminate Power) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability)

5.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminate Power) ด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) โดยเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์กับคะแนนรายข้อมากกว่า .20 ขึ้นไป สำหรับข้อใดที่มีค่าน้อยกว่า .20 จะทำการคัดออกแล้วทำการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามที่เหลืออีกครั้งจนกระทั่งพบว่า ข้อคำถามในแต่ละตัวแปรจะมีค่ามากกว่า .20 ขึ้นไป

5.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยเทคนิคการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) จากการหาค่าอัลฟาตามแนวทางของครอนบาร์ค (Cronbach Alpha) โดยถือว่าแบบสอบถามแต่ละตัวแปรที่มีค่า Cronbach Alpha เกินกว่า .70 ขึ้นไปมีความเชื่อมั่นยอมรับได้ หากแบบสอบถามตัวแปรใดมีค่า Cronbach Alpha น้อยกว่า .70 จะทำการพิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยที่สุดออก แล้วดำเนินการหาค่า Cronbach Alpha จนกระทั่งในตัวแปรเชิงดังกล่าวมีค่า Cronbach Alpha เกินกว่า .70 จึงจะถือว่ายอมรับได้

6. ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สะดวกต่อการอ่านของผู้ตอบแบบสอบถาม และมีความกระชับด้านรูปแบบมากที่สุด แล้วจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 206 ฉบับและเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดรหัสการตอบแบบสอบถาม (Code) ด้วยโปรแกรม SPSS/PC+ แล้วทำการบันทึกข้อมูลรายการทั้งหมดเป็นตัวเลข

2. ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ลงรหัสโดยการแปลงคะแนนของข้อคำถามทางลบ (Recode Data) ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกับข้อคำถามทางบวก แล้วตรวจสอบความถูกต้องของการลงบันทึกข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
4. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	ประชากร
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม	N=206	
	จำนวนคน	ร้อยละ
ผู้บริหารวงโยธวาทิต	5	2.43
ครูผู้สอน	2	1.0
วิทยากรพิเศษ	24	11.65
นักเรียนวงโยธวาทิต	175	84.92
รวม	206	100

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ เป็นผู้บริหารวงโยธวาทิต จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ครูผู้สอน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 วิทยากรพิเศษ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 นักเรียนวงโยธวาทิต จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 84.92

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียน
อนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ กระบวนการจัดกิจกรรม
วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยรวม

ลำดับ	กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต	N = 206			
		μ	σ	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.21	.60	มาก	2
2	ด้านสื่อการสอน	4.22	.58	มาก	1
3	ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน	4.20	.51	มาก	3
4	ด้านการวัดและการประเมินผล	4.07	.61	มาก	4
	รวม	4.17	.47	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับ กระบวนการจัดกิจกรรม

วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับ	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	N = 206			
		μ	σ	ระดับ	อันดับ
1	จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต	4.21	.76	มาก	3
2	จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต	4.27	.74	มาก	1
3	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน	4.12	.64	มาก	5
4	จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.25	.76	มาก	2
5	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่แท้จริง	4.18	.78	มาก	4
	รวม	4.21	.60	มาก	

จากตารางที่ 5 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา จัดกิจกรรมหลากหลาย/เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ กระบวนการจัดกิจกรรม
วงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการสอน

ลำดับ	ด้านสื่อการสอน	N = 206			
		μ	σ	ระดับ	อันดับ
1	ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน	4.29	.68	มาก	1
2	ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน	4.17	.80	มาก	5
3	ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.17	.77	มาก	4
4	ใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ	4.22	.72	มาก	3
5	ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.23	.86	มาก	2
รวม		4.22	.58	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ด้านสื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน และใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับ กระบวนการจัดกิจกรรม
วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน

ลำดับ	ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน	N = 206			
		μ	σ	ระดับ	อันดับ
1	นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน	4.22	.76	มาก	2
2	มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.31	.75	มาก	1
3	มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่มดีขึ้น	4.15	.68	มาก	4
4	มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จ	4.17	.65	มาก	3
5	มีความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นในการสร้างผลงาน	4.14	.68	มาก	5
รวม		4.20	.51	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่าด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน และมีความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นในการสร้างผลงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับ กระบวนการจัดกิจกรรม
วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านการวัดและการประเมินผล

ลำดับ	ด้านการวัดและการประเมินผล	N = 206			
		μ	σ	ระดับ	อันดับ
1	วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ไว้ในจุดประสงค์	4.15	.81	มาก	2
2	เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนด ไว้ในจุดประสงค์	3.92	.80	มาก	5
3	วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน	4.06	.76	มาก	3

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับ	ด้านการวัดและการประเมินผล	N = 206			
		μ	σ	ระดับ	อันดับ
4	วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.00	.85	มาก	4
5	วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	4.24	.72	มาก	1
รวม		4.07	.61	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่าด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาวิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ และ เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เก็บข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามในเรื่อง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล
2. เก็บข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามในเรื่องประสิทธิผลของวงโยชวาทิต โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อนำไปสู่การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลจากกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามการวัดการพัฒนาของวงโยชวาทิตโรงเรียน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล ตามลำดับ

1.1 ด้านสื่อการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต จัดกิจกรรมหลากหลาย/เหมาะสมกับวัยผู้เรียนและจัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต ตามลำดับ

1.3 ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จ ตามลำดับ

1.4 ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ดังนี้

1.1 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา ในแต่ละขั้นตอนของการสอนเป็นไปอย่างเป็นระบบที่เรียกว่า “ระบบ Section” นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงคือเป็นผู้ปฏิบัติจริง มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนวงโยชวาทิตเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีมีคุณภาพ ส่งผลให้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียน

อนุบาลพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม(Social Cognitive Theory) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม รอบกายมนุษย์ โดยทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อมย่อมมีอิทธิพลต่อกันและกันเสมอ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสังเกต (Observational learning) หรือการลอกเลียน จากตัวแบบ (Modeling) ดังที่โรงเรียน อนุบาลพระนครศรีอยุธยา ใช้ระบบ ‘Section’ ที่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม ดังนี้

- ตัวแบบควรแสดงพฤติกรรมหลายๆครั้ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนสังเกต และรับรู้จนจดจำพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ตัวแบบสอน ตัวแบบนี้อาจหมายถึง ครู บุคคล โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ หนังสือ วีดิทัศน์ และสิ่งอื่นๆ ก็ได้

- การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหากมีการอธิบาย หรือชี้แจงควบคู่ไปด้วยกับตัวอย่าง โดยมีการบอกจุดประสงค์ในการเรียนรู้อย่างชัดเจน และกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- แนะนำขั้นตอนการเรียนรู้หรือการสังเกต เพื่อให้ผู้เรียนมีวิธีการอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับอย่างมีประสิทธิภาพ

- ให้การเสริมแรง เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือลอกเลียนแบบได้อย่างถูกต้องเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้อย่างต่อเนื่อง

- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้ไป เพื่อประเมินการเรียนรู้ การลอกเลียนแบบ หากการเรียนรู้ไม่ประสบผลควรมีการแก้ไขปัญหา ทั้งที่ตัวกระบวนการ และตัวผู้เรียนหรือแล้วแต่ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด

- การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาเพียงเท่านั้น แต่ยังเน้นการเรียนรู้ที่พฤติกรรมภายในด้วย

- ความตั้งใจในการเรียนรู้ ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และการรู้จักประเมินตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญนอกเหนือจากการจูงใจ หรือเสริมแรงให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี และมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ทฤษฎีกลุ่มปัญญาสังคมทางด้านคนตรีคือ การนำมาใช้ในการสอนทักษะทางด้านคนตรี เพราะทักษะด้านคนตรีจำเป็นต้องเรียนรู้จากตัวอย่างคือ ครูผู้สอน ดังนั้นครูผู้สอน ควรมีการวางแผนที่ดีในการสอน คำนึงถึงการแสดงเป็นตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกต รับรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง และควรมีการอธิบายอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างละเอียด รวมถึงการเสริมแรงในกระบวนการเรียนการสอนด้วย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน แต่อย่างไรผู้สอนก็ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการคิดมิใช่เพียงการสังเกตเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้แม้จะสังเกตเห็นก็ตาม

เนื่องกระบวนการปฏิบัติอาจยากเกินกว่ากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการเรียนรู้

1.2 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านสื่อการสอน การใช้สื่อที่เหมาะสมหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งนำเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆที่กำลังเป็นที่สนใจของผู้เรียน เช่น I-PAD มาใช้ประกอบในการเรียนการสอนสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน อีกทั้งสื่อต่างๆที่ใช้ยังสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ ได้ง่ายขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี ส่งผลให้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรม (Behaviorism) ของวัตสัน (John B Watson) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวชี้แนะ ดังที่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา นั้นได้นำสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังเช่น นำ I-pad ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของนักเรียนทั้งหลายมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน ได้เป็นอย่างดี

1.3 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน มีการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ความรู้สึกที่คล้อยตาม โดยธรรมชาติ ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้นหล้น ผู้เรียนสามารถที่จะมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดของตนต่อผู้อื่น เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มเพื่อน สร้างบรรยากาศทางความรู้สึกให้ผู้เรียนเห็นแนวทางที่จะสามารถปฏิบัติได้จริง ในขณะที่เดียวกันก็ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเองตามกรอบหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ ส่งผลให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) ของนักจิตวิทยากลุ่มเกสตัลท์ (Gastalt Psychology) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลรวมจากประสบการณ์เดิมรวมกับประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้

1.4 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านการวัดและการประเมินผล ทุกครั้งหลังการเรียนการสอน กระบวนการที่ใช้ในการวัดผลและการประเมินผลจะสอดคล้องกับสิ่งที่ได้ทำการจัดการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ตามจุดประสงค์ เป็นการวัดผลและการประเมินผลที่ผู้เรียนสอดคล้องกับขั้นตอนกระบวนการ เนื่องจากกระบวนการที่ใช้เป็นกระบวนการที่สืบเนื่อง

จากการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเพียงการสรุปซึ่งสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนสิ่งที่เรียนมาแล้วนำมาปฏิบัติเท่านั้น ส่งผลให้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของมังกร จินดาวัฒน์ ซึ่งได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาการจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่าส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนดนตรีเกิดผลที่ดีนั้น คือด้านการประเมินผล ซึ่งมีการประเมินจากการสังเกตของครูดนตรี และวิธีการประเมินด้วยแบบสอบถามทางดนตรี โดยครูเป็นผู้ควบคุม ตลอดทั้งกระบวนการ ตามการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้พบสิ่งที่น่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงมีข้อเสนอแนะในรายชื่อที่ต่ำที่สุด 3 ข้อสุดท้ายในแต่ละด้านดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนควรมีการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับก่อนหลังได้ดังนี้ ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสื่อการสอน

1.2 ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับก่อนหลัง ได้ดังนี้ ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทิตของโรงเรียน ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนากระบวนการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนว่ามีแนวทางปฏิบัติเสริมแรงอย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวงโยชวาทิตโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เพื่อศึกษาว่าวงโยชวาทิตโรงเรียนขนาดต่าง ๆ นั้น มีความต้องการกระบวนการในการจัดกิจกรรมแบบใด

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน**. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กุรุสภา ลาดพร้าว.
- โกวิทย์ ชันศิริ. (2550). **คู่มือการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เบื้องต้น)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาติร์ เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาติร์ มณีศรี. (2535). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.
- ณัฐร์ สุทธิจิตต์. (2540). **กิจกรรมดนตรีสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงฤทธิ์ สร้อยอาภรณ์. (2538). **การศึกษาประสิทธิภาพของการสื่อการสอนโดยวิธีวิเคราะห์อภิธาน**. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2535). **องค์การและการบริการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____ (2541). **การบริหารคิดและทำอย่างผู้จัดการใหญ่**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เกร็ดไทย.
- บรรจง ชลวิโรจน์. (2554) **สอนดนตรีให้เป็นดนตรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มติชนปากเกล้า.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. (2542). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พวงทิพย์ มั่งคั่ง. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 12**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10. ภาณี กิรติบุตร. (2529). การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภาณี อนันตนาวิ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานะชัย วงษ์ชนสุภรณ์. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มังขวัญธรรม ฉ่ำชื่นเมือง. (2543). ฉลาดเรียน. กรุงเทพฯ:
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2536). แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาระดับชั้น 9-12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2552.
- ล้วน สายยศ และองคณา สายยศ (2540). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ.
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ โค้วตระกูล. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธน โรจนตระกูล. (2554). การจัดการวงโยชวาทิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ..... (2554). เทคนิคการพัฒนาวงโยชวาทิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2546). 21 วิธีจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- อุทัยวรรณ โขชื่น. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Allyn & Bacon. Spaulding, Cheryl L. (1992). **Motivation in the Classroom**. New York: McGraw-Hill.

- Ambrose,D.(2003). **Group Investigation (GI) A Cooperative Learning Model**.(Online).
- Bateman, T.S. & Zeithaml, C.P. (1990). **Management : Function and Strategy**.
Homewood:Irwin.
- Boehl, D. (2001).**Classroom Strategies for Instructive Learning**. New York : Prentice-Hall,Inc., 1
- Brown,J ,Lewis, R. B. and Hardcheroad, F. (1977). **A.V. Instruction Technology Media and Method**. New York:McGraw-hill.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing. (5th ed.)**. New York: Haper Collins.
- Gordon, J.R., & Others. (1990). **Management and organizational behavior**. Boston: Allyn and Bacon.
- Griffin, R.W. (1996). **Management perception and mentoring roles of the leader within an organization setting**. Holistic Nursing Practice, 9(1), 31 – 40.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). **Education administration: theory, research, and practice**. New York : McGraw – Hill. <http://www.ghost.rider.edu2cii2presen2grpinv.ppt>. Retrieved August 8,2003.
- Katz, R.L. (1955). **Skill of effective administrator**. Harvard Business, 12(1), 33 – 42.
- Knezevich, S.J. (1984). **Administration of public education (4th ed.)**. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). **Determining sample size for research activities**.
- Runyon, R.P. (1982). **Fundamentals of behavioral research**. Reading, Mass: Addison Wesley.
- Senge, P. (1990). The fifth discipline. London: Century Business.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีเวียง ไตรจิตฺตุนทร ตำแหน่ง อาจารย์ สาขาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา
2. นางคณิฉ์ ทรงอยู่ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระ ภาษาไทย โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. นางประเทือง บุญคง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระ ภาษาไทย โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๕๓๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทวีบุรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีเวียง ไตรจิรสุนทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายเกียรติศักดิ์ ไทศาล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อประสิทธิผลต่อประสิทธิผลของวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา” โดยมี คณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ธรรมนัส วัฒนไชยยศ ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์ กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๕๖๓-๖๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๕๒๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญวุฒิ

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางกณิง ทรงอยู่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายเกียรติศักดิ์ ไพศาล นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อประสิทธิผลต่อประสิทธิผลของวงโยทวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา" โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส วัฒนไชยยศ ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์ กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาคือจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

กณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๔๘๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๕๓๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางประเทือง บุญคง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายเกียรติศักดิ์ ไทศาก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลัทธิไตรสิกขาธรรมมหาบัณฑิต
สาขาคณตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการจัดการเรียนการ
สอนที่มีผลต่อประสิทธิผลต่อประสิทธิผลของวง โยธาติคของ โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา" โดยมี
คณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส วัฒนไชยยศ ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์ กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
ความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๔๘๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐, ๑๘๑๓

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถาม

ผลการประเมินจากการวิเคราะห์ค่า IOC
ของแบบสอบถามกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
	1.1 จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.2 จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.4 จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่แท้จริง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
2	ด้านสื่อการสอน						
	2.1 ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	0	+1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
	2.4 ใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.5 ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
3	ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน						
	3.1 นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน	0	0	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
	3.2 มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่มดีขึ้น	0	+1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
	3.4 มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3.5 มีความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นในการสร้างผลงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ด้านการวัดและการประเมินผล						
	4.1 วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์	0	-1	0	-1	-0.33	ใช้ไม่ได้
	4.2 เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์	0	0	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
	4.3 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4.4 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	1.00	ใช้ได้
	4.5 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ผลการประเมินจากการวิเคราะห์ค่า IOC
ของแบบสอบถามการพัฒนางานโยธาที่โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง						
	1.1 นักเรียนมีลักษณะที่ดีของนักดนตรีตามที่วงโยธาที่ต้องการ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	1.2 นักเรียนประเมินความพร้อมก่อนทำการเรียนดนตรี	+1	+1	+1	1	1.00	ใช้ได้
	1.3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพัฒนาอยู่ในระดับที่สูงขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.4 นักเรียนที่จบตามหลักสูตรสามารถเข้าเรียนต่อ ในระดับที่สูงขึ้น	0	0	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
1.5 นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดกิจกรรม ทางดนตรี	0	-1	0	-1	-0.33	ใช้ไม่ได้	
2	ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก						
	2.1 นักเรียนประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของวงโยธาที่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนดนตรีวงโยธาที่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์	0	+1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
	2.4 นักเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.5 นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในเรื่องของดนตรีทุกๆด้าน	0	0	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้	
3	ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนางานโยธาที่ของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม						
	3.1 ครูผู้สอนสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
	3.2 ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3.3 ครูผู้สอนมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินการในทุกๆด้าน	0	+1	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
	3.4 ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.5 ครูผู้สอนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการพัฒนางานโยธาที่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
4	ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยธาที่ของโรงเรียน						
	4.1 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาวงโยธาที่ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	4.2 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในวงโยธาที่ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.3 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาเร่งด่วนภายในวงโยธาที่ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
4.4 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
4.5 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนวงโยธาที่อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	

**ผลการประเมินจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของ
แบบสอบถามกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา**

ที่	รายการประเมิน	อำนาจจำแนกรายข้อ	เชื่อมั่นทั้งฉบับ
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		.787
	1.1 จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยธาทิต	.666	
	1.2 จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยธาทิต	.739	
	1.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน	.636	
	1.4 จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	.597	
	1.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่แท้จริง	.221	
2	ด้านสื่อการสอน		.839
	2.1 ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน	.646	
	2.2 ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน	.708	
	2.3 ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	.579	
	2.4 ใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ	.564	
	2.5 ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	.734	
3	ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน		.686
	3.1 นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน	.573	
	3.2 มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	.196	
	3.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่มดีขึ้น	.526	
	3.4 มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จ	.485	
	3.5 มีความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นในการสร้างผลงาน	.433	
4	ด้านการวัดและการประเมินผล		.555
	4.1 วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์	.395	
	4.2 เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์	.421	
	4.3 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน	.312	
	4.4 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	.322	
	4.5 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	.332	

**ผลการประเมินจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
ของแบบสอบถามการพัฒนางานโยธาที่โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา**

ที่	รายการประเมิน	อำนาจจำแนกรายข้อ	เชื่อมั่นทั้งฉบับ
1	ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง		.705
	1.1 นักเรียนมีลักษณะที่ดีของนักดนตรีตามที่วงโยธาที่ตต้องการ	.600	
	1.2 นักเรียนประเมินความพร้อมก่อนทำการเรียนดนตรี	.698	
	1.3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพัฒนาอยู่ในระดับที่สูงขึ้น	.645	
	1.4 นักเรียนที่จบตามหลักสูตรสามารถเข้าเรียนต่อ ในระดับที่สูงขึ้น	.657	
1.5 นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดกิจกรรม ทางดนตรี	.506		
2	ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก		.792
	2.1 นักเรียนประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของวงโยธาที่ต	.575	
	2.2 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนดนตรีวงโยธาที่ต	.704	
	2.3 นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์	.716	
	2.4 นักเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน	.715	
2.5 นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในเรื่องของดนตรีทุกๆด้าน	.698		
3	ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนางานโยธาที่ตของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม		.629
	3.1 ครูผู้สอนสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้	.501	
	3.2 ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีได้	.231	
	3.3 ครูผู้สอนมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินการในทุกๆด้าน	.507	
	3.4 ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี	.534	
3.5 ครูผู้สอนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการพัฒนางานโยธาที่ต	.669		
4	ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยธาที่ตของโรงเรียน		.605
	4.1 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาวงโยธาที่ตของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	.381	
	4.2 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในวงโยธาที่ตของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	.472	
4.3 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาเร่งด่วนภายในวงโยธาที่ตของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	.342		

4.4 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาด้าน ความประพฤติของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	.347	
4.5 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาด้านการเรียน การสอนวงโยชวาทิตอย่างมีประสิทธิภาพ	.277	

ภาคผนวก ง
เครื่องมือสำหรับการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนา
วงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน วิทยากรพิเศษและสมาชิกของวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาของวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ให้ตรงกับสถานะของท่าน

ผู้บริหารของวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยาจำนวน 5 คน

ครูผู้สอนของวงโยธวาทิตโรงเรียน อนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 คน

วิทยากรพิเศษของวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 24 คน

สมาชิก ของวงโยธวาทิต โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 75 คน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาล

พระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับของรูปแบบการจัดการเรียน

การสอนวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โดยพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ลำดับ	กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต	ระดับ				
		5	4	3	2	1
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
1	จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต					
2	จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต					
3	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน					
4	จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัยผู้เรียน					
5	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลที่แท้จริง					
	ด้านสื่อการสอน					
6	ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน					
7	ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน					
8	ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน					
9	ใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ					
10	ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
	ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน					
11	นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน					
12	มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
13	มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่มดีขึ้น					
14	มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จ					
15	มีความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นในการสร้างผลงาน					

ลำดับ	กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต	ระดับ				
		5	4	3	2	1
16	ด้านการวัดและการประเมินผล วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์					
17	เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์					
18	วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน					
19	วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
20	วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน					

ภาคผนวก จ
แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบประเมินประสิทธิผลของ กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนา
วงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ชื่อ – สกุล ผู้เชี่ยวชาญ.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

โดยมีเกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของกระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตแต่ละ
หัวข้อไว้ดังนี้

+1 แน่ใจว่ากระบวนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหัวข้อที่ระบุไว้จริง

0 ไม่แน่ใจว่ากระบวนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหัวข้อที่ระบุไว้จริง

-1 แน่ใจว่ากระบวนการจัดกิจกรรม

ไม่สอดคล้องกับหัวข้อที่ระบุไว้จริง

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
	1.1 จัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต				
	1.2 จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต				
	1.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอน				
	1.4 จัดกิจกรรมหลากหลาย / เหมาะสมกับวัยผู้เรียน				
2	ด้านสื่อการสอน				
	2.1 ใช้สื่อที่มีความหลากหลายในการสอน				
	2.2 ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน				
	2.3 ใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน				
	2.4 ใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ				
2.5 ใช้สื่อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
3	ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน				
	3.1 นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน				
	3.2 มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				
	3.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่มดีขึ้น				
	3.4 มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จ				
3.5 มีความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นในการสร้างผลงาน					
4	ด้านการวัดและการประเมินผล				
	4.1 วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์				
	4.2 เครื่องมือในการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์				
	4.3 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอน				
	4.4 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
4.5 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินการพัฒนาของวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ชื่อ – สกุล ผู้เชี่ยวชาญ.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

โดยมีเกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของการพัฒนาวงโยชวาทิตแต่ละหัวข้อ
ไว้ดังนี้

- +1 แน่ใจว่ากระบวนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหัวข้อที่ระบุไว้จริง
- 0 ไม่แน่ใจว่ากระบวนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหัวข้อที่ระบุไว้จริง
- 1 แน่ใจว่ากระบวนการจัดกิจกรรมสอนไม่สอดคล้องกับหัวข้อที่ระบุไว้จริง

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง				
	1.1 นักเรียนมีลักษณะที่ดีของนักดนตรีตามที่วงโยธาติดต้องการ				
	1.2 นักเรียนประเมินความพร้อมก่อนทำการเรียนดนตรี				
	1.3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีพัฒนาอยู่ในระดับที่สูงขึ้น				
	1.4 นักเรียนที่จบตามหลักสูตรสามารถเข้าเรียนต่อ ในระดับที่สูงขึ้น				
	1.5 นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดกิจกรรม ทางดนตรี				
2	ด้านความสามารถพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก				
	2.1 นักเรียนประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของวงโยธาติด				
	2.2 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนดนตรีวงโยธาติด				
	2.3 นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์				
	2.4 นักเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน				
	2.5 นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในเรื่องของคนตรีทุกๆด้าน				
3	ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาวงโยธาติดของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม				
	3.1 ครูผู้สอนสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้				
	3.2 ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีได้				
	3.3 ครูผู้สอนมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินการในทุกๆด้าน				
	3.4 ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี				
4	ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยธาติดของโรงเรียน				
	4.1 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาวงโยธาติดของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ				
	4.2 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในวงโยธาติดของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ				
	4.3 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาเร่งด่วนภายในวงโยธาติดของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ				
	4.4 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ				
	4.5 ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนร่วมกันแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนวงโยธาติดอย่างมีประสิทธิภาพ				

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ฉ

แบบตอบรับการเผยแพร่บทความวิจัย

ที่ ศธ ๕๑๐๘.๒ / 3832

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

25 กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ตอบรับการลงพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารวิทยากร

เรียน นายเกียรติศักดิ์ ไพศาล

ตามที่ท่านได้แจ้งความประสงค์เพื่อลงพิมพ์ผลงานวิจัย เรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยธวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา” ในวารสารวิทยากร นั้น ขอเรียนว่าผลงานวิจัยของท่านได้รับการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว และจะเผยแพร่ในวารสารวิทยากร ปีที่ ๑๑๔ ฉบับที่ ๑๒ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิก ดอนสำราญ)
รองเลขาธิการคุรุสภา ปฏิบัติการแทน
เลขาธิการคุรุสภา

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๑๓๐๘
โทรสาร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๗๔๓

**กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนา
วงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา
Activity arrangement process effecting school marching band development
of kindergarten Pranakhornsriayutthaya**

เกียรติศักดิ์ ไพศาล
Kaitsak PiLkan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน วิทยากรพิเศษ สมาชิกวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิสัมสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพ ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูงด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทิตของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

Abstract

The objectives of this research were to study learning management model to the effectiveness of Pranakhornsriayutthaya kindergarten school marching band . The samples group included 206 of administrators, instructors, lecturers, students of Pranakhornsriayutthaya Kindergarten school Marching Band. The instruments included were questionnaires. Data were statistically analyzed by percentage, mean score, standard deviation.

The findings were revealed as follows: The learning management model of Pranakhornsriayutthaya kindergarten school marching band; Learning Activity, Visual Aids, Learning Atmosphere, And Education Measurement and Evaluation was generally at high level. The effectiveness to Pranakhornsriayutthaya Kindergarten school marching band was generally at high level.

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) นอกจากนี้กระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด มีการฝึกทักษะให้เผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ เรียนรู้จากประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไว้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวช่วยอ้อมสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับแหล่งความรู้ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบเสริมอื่น ๆ (ชาติรี เกิดธรรม.2545,น. 6)

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือการที่มีพลเมืองของประเทศ เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง เด็กและเยาวชน จึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศ ที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจ และเอาใจใส่อย่างจริงจัง (ชาติรี มณีศรี. 2535,น.47) คนตรี เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ดังจุดเน้นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายเรื่อง ทิศทางในการจัดการศึกษาข้อที่ 4 “มุ่งส่งเสริมการดนตรี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งในด้านความเข้าใจในแนวความคิดกิจกรรม และการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ” คนตรีมีรูปแบบที่แตกต่างกัน หลากหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำมารวมกัน แล้วเรียกชื่อ ตามลักษณะรูปแบบที่จัดขึ้น เช่น วงดนตรีออร์เคสตรา (Orchestra) วงดนตรีแจ๊ส (Jazz Band) วงดนตรีคอมโบ (Combo Band) เป็นต้น สำหรับวงดนตรีที่เรียกว่า Band ยังมีชื่อเรียกประเภทแยกออกไปได้ อีกหลากหลายวง ไม่ว่าจะเป็นวงเครื่องลมทองเหลือง (Brass Band) วงเครื่องลม (Wind Harmonic - Orchestra) หรือแม้แต่วงที่ใช้ในการเดินแถวแบบทหาร (Military Band) ที่คนไทยนิยมเรียกว่า“วงโยชวาทิต” (กระทรวงศึกษาธิการ.2546,น. 12)

- Orchestra) หรือแม้แต่วงที่ใช้ในการเดินแถวแบบทหาร (Military Band) ที่คนไทยนิยมเรียกว่า“วงโยชวาทิต” (กระทรวงศึกษาธิการ.2546,น. 12)

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือการที่มีพลเมืองของประเทศ เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง เด็กและเยาวชน จึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศ ที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจ และเอาใจใส่อย่างจริงจัง (ชาติรี มณีศรี. 2535,น.47) คนตรี เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ดังจุดเน้นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายเรื่อง ทิศทางในการจัดการศึกษาข้อที่ 4 “มุ่งส่งเสริมการดนตรี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งในด้านความเข้าใจในแนวความคิดกิจกรรม และการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ” คนตรีมีรูปแบบที่แตกต่างกัน หลากหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำมารวมกัน แล้วเรียกชื่อ ตามลักษณะรูปแบบที่จัดขึ้น เช่น วงดนตรีออร์เคสตรา (Orchestra) วงดนตรีแจ๊ส (Jazz Band) วงดนตรีคอมโบ (Combo Band) เป็นต้น สำหรับวงดนตรีที่เรียกว่า Band ยังมีชื่อเรียกประเภทแยกออกไปได้ อีกหลากหลายวง ไม่ว่าจะเป็นวงเครื่องลมทองเหลือง (Brass Band) วงเครื่องลม (Wind Harmonic - Orchestra) หรือแม้แต่วงที่ใช้ในการเดินแถวแบบทหาร (Military Band) ที่คนไทยนิยมเรียกว่า“วงโยชวาทิต” (กระทรวงศึกษาธิการ.2546,น. 12)

วงโยชวาทิตเป็นวงดนตรีสำหรับทหาร มีจุดประสงค์ที่ใช้คือ การร้องเพลงและเดินแถวเข้าสู่สนามรบของทหาร หรือการประกอบพิธีต่างๆ เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงประเภท เพลงมาร์ช (March) มีผู้บรรเลงจำนวนมาก และมีเครื่องดนตรีประเภท “แตรทรัมเปต (Trumpet)” เป็นเครื่องนำทำนอง แตรทรัมเปตที่เป็นเครื่องดนตรีนำขบวนนั้น มีชื่อเรียกแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกลุ่มชนใดจะเรียก เช่น แตรองอน .Alphorn,Buisine เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ 1 เรียกว่า

“แตรวิลันดา” (สุกรี เจริญสุข ,2539,น.25)ตามหลักฐานชาวโรมันและชาวอิตาลีใช้ทรัมเปต (Trumpet)เป็นเครื่องดนตรีประกอบกิจกรรมทหารในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11 (ค.ศ. 1007-1107) ในสงครามระหว่างแคว้นมุสลิมแซราเซน (Saracen) ในแถบ (Crusade) ในแถบยุโรปประเทศสกอตแลนด์ แตรที่ทำด้วยเขาสัตว์ ทรัมเปตขลุ่ย (Pipe) กลองและฉาบ ได้ถูกนำมาใช้ในการเป่าปลุกใจทหารระหว่างปี ค.ศ.1407-1507 รูปแบบการจัดแบบนี้เริ่มได้รับความนิยมและกลายเป็นสัญลักษณ์เฉพาะของทหาร สำหรับในซีกโลกตะวันออกก็มีประวัติกล่าวกันว่า ขงเบ้งได้ใช้กลองทุ้มชนะเบ้งฮกได้ โดยนำ กลองโลหะ ไปตั้งรับกระแสน้ำตกที่ไหล ลงมาจากหุบเขาเมื่อน้ำตกลงมากระทบกับหน้ากลองทำให้เกิดเสียงดังกึกก้อง เป็นการขู่ขวัญข้าศึกให้เข้าใจว่ากองทัพที่ยกมานั้นมีทหารมากมาย กลองดังกล่าวเรียกว่า “ กลองมะโหระทึก ”(สุวิทย์ มูลคำ.2546,น.17-18)

วงโยชวาทิตเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเลือกเสรี มี 4 รายวิชา คือ แตรวงหรือวงโยชวาทิต 1-4 (ศ 0221-ศ 0224) และดนตรีสากลปฏิบัติตามความถนัด 1 และ 2 โดยจัดให้เป็น 1 ใน 4 โครงการที่หลักสูตรกำหนด จุดมุ่งหมาย คือ “สำหรับนักเรียนที่มีความสนใจหรือความถนัด ซึ่งโรงเรียนอาจสนับสนุนเด็กเหล่านั้น เพราะมีเครื่องดนตรีอยู่แล้ว ก็เป็นผลแก่โรงเรียนและนักเรียนจะมีประสบการณ์คิดตัวไปทางหนึ่ง หากจะศึกษาต่อไปอยู่ในวงดนตรีของกองทัพต่างๆ ซึ่งเปิดรับนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือศึกษาในวิทยาลัยครูวิชาเอกดนตรีสากลได้บ้าง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2526,น. 136-138) ต่อมาหลักสูตรได้มีการปรับปรุง ในปี พ.ศ. 2533 วิชาแตรวงหรือวงโยชวาทิต 1-4 ไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร คงเหลือไว้เพียงวิชาดนตรีสากลปฏิบัติตามความถนัด 1 และ 2 เท่านั้น จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่ใช้ในหลักสูตร พ.ศ. 2521 ถึงปรับปรุงเพียง 12 ปี เท่านั้น ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวแตรวง หรือวงโยชวาทิตที่จัดในระบบการเรียนการสอนมีผลต่อการพัฒนาเป็น

อย่างมาก หน่วยงานต่างๆ เล็งเห็นความสำคัญ ได้สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิต ในสถานศึกษา ซึ่งเกิดผลดีต่อสถานศึกษานั้นๆ ก็เป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนสู่ชุมชน เป็นการฝึกอาชีพคนตรีเบื้องต้น เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานในอนาคต เป็นการฝึกความอดทน เสียสละ ความพร้อมเพรียง และ การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะสร้างระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ กิจกรรมวงโยชวาทิตจัดเป็นกิจกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา เช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น แต่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโยชวาทิตนั้น ต้องมีความตั้งใจ จริงจัง และพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ โดยมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความสามารถทางด้านดนตรีอย่างถูกต้อง และมีมาตรฐานการเล่นดนตรีสากล ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง สร้างเสริมความสามัคคี มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน ขยันอดทน และเสียสละ (กระทรวงศึกษาธิการ.2545,น.34)

โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยาเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 1,900 คน ผู้วิจัยได้พัฒนาวงโยชวาทิตเป็นวงโยชวาทิต มีจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 175 คน จากการที่วงโยชวาทิตไม่ได้อยู่ในรายวิชาที่หลักสูตรกำหนด ทำให้กิจกรรมวงโยชวาทิตในโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการทำให้ ประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตในโรงเรียนไม่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องจาก ข้อ ความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อประสิทธิภาพของวงโยชวาทิตโรงเรียน อนุบาลพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

สมมุติฐานการวิจัย

1. กระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนมีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

4. กระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยาจำนวนทั้งสิ้น 206 คนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล

พระนครศรีอยุธยาจำนวน 5 คน

1.2 ครูผู้สอนวงโยชวาทิต จำนวน 2

คน

1.3 วิทยากรพิเศษ จำนวน 24 คน

1.4 นักเรียนวงโยชวาทิต จำนวน 175

คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน
3. ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล

ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาของวงโยชวาทิต 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง

2. ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

3. ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

4. ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทิตของโรงเรียน

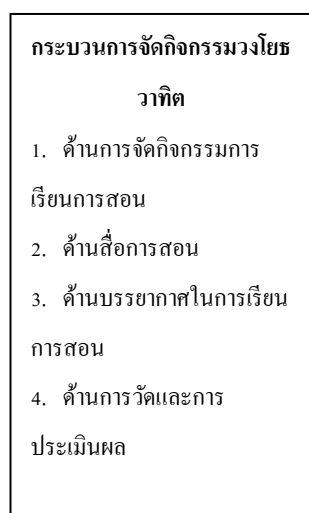
ระยะเวลาที่ดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

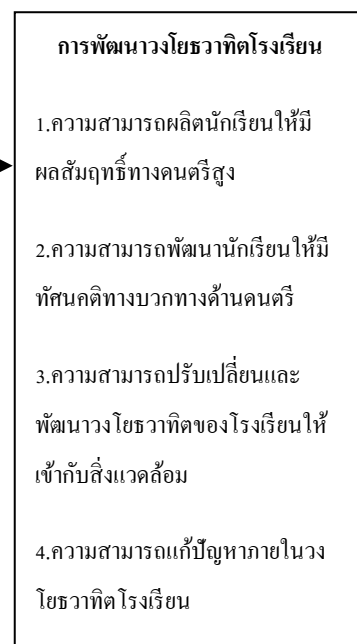
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารกระบวนการจัดกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตในโรงเรียนเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในการฝึกซ้อมวงโยชวาทิตในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล นอกจากนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรี และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการวงโยชวาทิตของเพิร์ต (Pert) (อ้างอิงในธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. 2553, น.81-90) เพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 206 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพของประชากร	จำนวน
ผู้บริหารวงโยชวาทิต	5
อาจารย์ผู้สอน	2
วิทยากรพิเศษ	24
นักดนตรีวงโยชวาทิต	175
รวม	206

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ในเรื่องกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามในเรื่องการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับตามแบบ Likert โดยแปลผลดังนี้ให้เลือก 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ให้คะแนนเฉลี่ยของประชากรเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน โดยกำหนดระดับดังนี้

คะแนน	ระดับ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 206 ฉบับ และเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1.เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2.เกี่ยวกับเรื่อง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนางวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำเร็จรูป

3.เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนางวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุป อภิปรายผล

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทัดโรงเรียนอนุบาล พระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล ตามลำดับ

1.1 ด้านสื่อการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ วัสดุที่มีความหลากหลายในการสอน วัสดุที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ วัสดุที่เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆ ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการฝึกซ้อมวงโยชวาทัด จัดกิจกรรมหลากหลาย/เหมาะสมกับวัยผู้เรียนและจัดกิจกรรมการสอนครบถ้วนในการฝึกซ้อมวงโยชวาทัด ตามลำดับ

1.3 ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นักเรียนชอบบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน มีกำลังใจมากขึ้นเมื่อทราบว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จตามลำดับ

1.4 ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน วิธีการวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับขั้นตอนตามลำดับ

2. การพัฒนาวงโยชวาทัดโรงเรียนอนุบาล พระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทัดของโรงเรียน ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางดนตรีสูง ตามลำดับ

2.1 ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีได้ ครูผู้สอนสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ ครูผู้สอนมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินการในทุกๆด้าน ตามลำดับ

2.2 ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทัดของโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแก้ปัญหาการเรียน การสอน และผู้บริหารและคณะครูร่วมกันแก้ปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียน

2.3 ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางดนตรีสูง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดกิจกรรมทางดนตรี นักเรียนที่จบตามหลักสูตรสามารถเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนมีลักษณะที่ดีของนักดนตรีตามที่วงโยชวาทัดต้องการตามลำดับ

2.4 ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติในทางบวก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้รับการยอมรับจาก

ผู้ปกครองและชุมชน นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ดังนี้

1.1 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา ในแต่ละขั้นตอนของการสอน เป็นไปอย่างเป็นระบบที่เรียกว่า “ระบบ Section” นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงคือเป็นผู้ปฏิบัติจริง มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนวงโยชวาทิตเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีมีคุณภาพ ส่งผลให้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากจากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม(Social Cognitive Theory) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบกายมนุษย์ โดยทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกันเสมอ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสังเกต (Observational learning) หรือการลอกเลียน จากตัวแบบ (Modeling) ดังที่โรงเรียน อนุบาลพระนครศรีอยุธยา ใช้ระบบ ‘Section’ ที่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาสังคม ดังนี้

- ตัวแบบควรแสดงพฤติกรรมหลายๆครั้ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนสังเกต และรับรู้จนจดจำพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ตัวแบบสอน ตัวแบบนี้ อาจหมายถึง ครู บุคคล โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ หนังสือ วีดิทัศน์ และสิ่งอื่นๆ ก็ได้

- การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหากมีการอธิบาย หรือชี้แจงควบคู่ไปด้วยกับตัวอย่าง โดยมี การบอกจุดประสงค์ในการเรียนรู้อย่างชัดเจน และ กำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- แนะนำขั้นตอนการเรียนรู้หรือการสังเกต เพื่อให้ผู้เรียนมีวิธีการอย่างเป็นขั้นตอน ตามลำดับอย่างมีประสิทธิภาพ

- ใ้การเสริมแรง เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือลอกเลียนแบบได้อย่างถูกต้องเพื่อสร้าง

แรงจูงใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้อย่างต่อเนื่อง

- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้ไป เพื่อประเมินการเรียนรู้ การลอกเลียนแบบ หากการเรียนรู้ไม่ประสบผลควรมีการแก้ปัญหา ทั้งที่ตัวกระบวนการ และตัวผู้เรียนหรือแล้วแต่ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด

- การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาเพียงเท่านั้น แต่ยังเน้นการเรียนรู้ที่พฤติกรรมภายในด้วย

- ความตั้งใจในการเรียนรู้ ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และการรู้จักประเมินตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญนอกเหนือจากการจูงใจหรือเสริมแรงให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี และมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ทฤษฎีกลุ่มปัญญาสังคมทางด้านดนตรีคือ การนำมาใช้ในการสอนทักษะทางด้านดนตรี เพราะทักษะด้านดนตรีจำเป็นต้องเรียนรู้จากตัวอย่างคือ ครูผู้สอน ดังนั้นครูผู้สอน ควรมีการวางแผนที่ดีในการสอน คำนึงถึงการแสดงเป็นตัวอย่าง ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกต รับรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง และควรมีการอธิบายอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างละเอียด รวมถึงการเสริมแรงในกระบวนการเรียนการสอนด้วย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน แต่อย่างไรผู้สอนก็ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการคิดมิใช่เพียงการสังเกตเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้แม้จะสังเกตเห็น

ก็ตาม เนื่องกระบวนการปฏิบัติอาจยากเกินกว่ากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการเรียนรู้

1.2 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านสื่อการสอน การใช้สื่อที่เหมาะสมหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งนำเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆที่กำลังเป็นที่สนใจของผู้เรียน เช่น I-PAD มาใช้ประกอบในการเรียนการสอนสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน อีกทั้งสื่อต่างๆที่ใช้อย่างเหมาะสมทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆได้ง่ายขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี ส่งผลให้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรม(Behaviorism) ของวัตสัน(John B Watson) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวชี้้นำ ดังที่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา นั้นได้นำสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังเช่น นำ I-pad ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของนักเรียนทั้งหลายมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน ได้อย่างดี

1.3 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน มีการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ความรู้สึกที่คล้อยตาม โดยธรรมชาติ ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ผู้เรียนสามารถที่จะมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดของตนต่อผู้อื่น เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มเพื่อน สร้างบรรยากาศทางความรู้สึกให้ผู้เรียนเห็นแนวทางที่จะสามารถปฏิบัติได้จริง ในขณะที่เดียวกันก็ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเองตามกรอบหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ ส่งผลให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นกับวงโยช

วาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม(Cognitivism) ของนักจิตวิทยา กลุ่มเกสตัลท์(Gastalt Psychology) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลรวมจากประสบการณ์เดิมรวมกับประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้

1.4 กระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตด้านการวัดและการประเมินผล ทุกครั้งหลังการเรียนการสอน กระบวนการที่ใช้ในการวัดผลและการประเมินผลจะสอดคล้องกับสิ่งที่ได้ทำการจัดการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้ตามจุดประสงค์ เป็นการวัดผลและการประเมินผลที่ผู้เรียนสอดคล้องกับขั้นตอนกระบวนการเนื่องจากกระบวนการที่ใช้เป็นกระบวนการที่สืบเนื่องจากการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเพียงการสรุปซึ่งสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนสิ่งที่เรียนมาแล้วนำมาปฏิบัติเท่านั้น ส่งผลให้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ มังกร จินดาวัฒน์ ซึ่งได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาการจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตมูลนิธิคณะเซนต์คาเบียลแห่งประเทศไทย พบว่าส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนดนตรีเกิดผลที่ดีนั้นคือด้านการประเมินผล ซึ่งมีการประเมินจากการสังเกตของครูดนตรี และวิธีการประเมินด้วยแบบสอบถามทางดนตรี โดยครูเป็นผู้ควบคุม ตลอดทั้งกระบวนการ ตามการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา

2. ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนการ

สอนวงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา นั้น สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ดังนี้

2.1 การพัฒนาของวงโยชวาทิต

โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง พบว่านักเรียนมีลักษณะที่ดีของนักดนตรีวงโยชวาทิต มีการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจก่อนการเรียนดนตรี ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่สูง สามารถใช้เป็นแนวทางวิชาชีพได้ในอนาคต ด้วยผลงานการประกวดกิจกรรมทางดนตรีทั้งในระดับประเทศและระดับโลก

2.2 การพัฒนาของวงโยชวาทิต

โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของวงโยชวาทิต มีความกระตือรือร้นในการเรียนดนตรี ปฏิบัติตนเป็นคนดีตามลักษณะอันพึงประสงค์ เกิดการชื่นชมจากทั้งผู้ปกครองและชุมชน มีความต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะความรู้เพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ด้าน

2.3 การพัฒนาของวงโยชวาทิต

โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม วงโยชวาทิตของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ได้รับการยอมรับจากชุมชนเป็นอย่างดี มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการแสดงต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชนนั้นๆ

2.4 การพัฒนาของวงโยชวาทิต

โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทิตของโรงเรียน คณะผู้บริหารและครูผู้สอนวงโยชวาทิต ทำงานร่วมกันและประสานกันตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่การวางแผนร่วมกันในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันที่วงที่ ให้ความใส่ใจและความสำคัญกับพฤติกรรมของนักเรียนพร้อมๆ กับความรู้ความสามารถของนักเรียนที่ได้จากการเรียนการสอน

สรุปผลด้านการพัฒนาของวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ดังที่ได้กล่าวข้างต้นพบว่าเกิดประสิทธิผลที่ดี ซึ่งประสิทธิผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวพันกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 4 ด้าน หากพิจารณาผลที่ได้จากการวิจัยรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิต ทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา แล้ว จะเห็นว่ามีความเหมาะสมตามหลักทฤษฎีและสอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว สามารถกล่าวได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีผลต่อประสิทธิผลของวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้พบสิ่งที่ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงมีข้อเสนอแนะในรายชื่อที่ต่ำที่สุด 3 ข้อสุดท้ายในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนควรมีการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่มีผลต่อการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับก่อนหลังได้ดังนี้ ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสื่อการสอน

1.2 ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับก่อนหลัง ได้ดังนี้ ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในวงโยชวาทิตของโรงเรียน ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาวงโยชวาทิตของโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรีสูง

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ.(2536). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน**. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2526). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____.(2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2544).**หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ:เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ:คุรุสภา ลาดพร้าว.
- โกวิทย์ ชันธิศิริ.(2550).**คูเรียนคศิลป์ตะวันตก (เบื้องต้น)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาติรี เกิดธรรม.(2545).**เทคนิคการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชารี มณีศรี.(2535). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.
- ณรุทธ์ สุทธิจิตต์.(2540). **กิจกรรมดนตรีสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงฤทธิ์ สร้อยอาภรณ์.(2538).**การศึกษาประสิทธิภาพของการสื่อการสอนโดยวิธีวิเคราะห์ห่อถัก**.

- ปริญญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (เทคโนโลยีการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธงชัย สันติวงษ์.(2535). **องค์การและการบริการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. _____(2541). **การบริหารคิดและทำอย่างผู้จัดการใหญ่**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เกรดไทย.
- บรรจง ชลวิโรจน์.(2554) **สอนดนตรีให้เป็นดนตรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มติชนปากเกล้า.
- ประสิทธิผลของโรงเรียน. **ปริญญาณิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์**, สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. _____(2542). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ:พัฒนาศึกษา.
- พวงทิพย์ มั่งคั่ง.(2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 12**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____.(2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.พิมพ์ครั้งที่ 8.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10**.
- ภรณ์ กิรดิบุต. (2529). **การประเมินประสิทธิผลขององค์การ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภารดี อนันตนาวิ.(2546). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน**

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต,
 สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานะชัย วงษ์ธนสุภรณ์. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่าง
 คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารกับ
 ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง.งาน
 นิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการ
 บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย
 ,มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- มิ่งขวัญธรรม นำชื่นเมือง.(2543).ตลาดเรียน.กรุงเทพฯ:
 ราชบัณฑิตยสถาน.(2546). **พจนานุกรมฉบับ
 ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.**กรุงเทพฯ:นาน
 มีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2536). **แนวคิด
 เกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพ
 องค์การ. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนว
 ปฏิบัติในการบริหารศึกษานวที่9-12.
 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
 โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย
 จำกัด.2552.**
- โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช.
**ปริญญาวิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
 (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่าย
 เอกสาร.**
- ล้วน สายยศ และองคณา สายยศ(2540) . **เทคนิคการ
 วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5,กรุงเทพฯ.
 วิชาการ,กรม. (2539). การวัดและประเมินผลชั้นเรียน
 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง2533).
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.**
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ.(2545).**การจัด
 กระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
 กรุงเทพฯ:อักษรมเจริญทัศน์.**
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ โค้วตระกูล. (2548).
**จิตวิทยาการศึกษา.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.**
- สุชน โรจนตระกูล.(2554).**การจัดการวงโยชวาทิต.
 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.**
- _____.(2554). **เทคนิคการพัฒนางโยชวาทิต.
 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.**
- สุวิทย์ มูลคำ.(2546). **21 วิธีจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.**
- อัครสังฆมณฑลกรุงเทพ. (2551). **การจัดศึกษาคาทอลิก.
 ข้อมูลออนไลน์,http://www.catholic.or.th.**
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2542). **จิตวิทยาการเรียนการสอน.
 กรุงเทพฯ:เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.**
- อุทัยวรรณ โชชื่น. (2546). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ
 ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออก.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,
 สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- Allyn & Bacon.Spaulding, Cheryl L.(1992). **Motivation
 in the Classroom.** New York:McGraw-
 Hill.
- Ambrose,Don.(2003). **Group Investigation (GI) A
 Cooperative Learning Model.**(Online).
- Bateman, T.S. & Zeithaml, C.P. (1990). **Management :
 Function and Strategy.**
Homewood:Irwin.
- Boehl, Doug. (2001).**Classroom Strategies for
 Instructive Learning.** New York : Prentice-
 Hall,Inc., 1
- Brown,James w.,Lewis Richard B. and Hardcheroad,
 Fred F . (1977). **A.V. Instruction
 Technology Media and Method.** New
 York:McGraw-hill.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological
 testing. (5th ed.).** New York: Haper

- Collins.
- Gordon, J.R., & Others. (1990). **Management and organizational behavior**. Boston: Allyn and Bacon.
- Griffin, R.W. (1996). **Management perception and mentoring roles of the leader within an organization setting**. *Holistic Nursing Practice*, 9(1), 31 – 40.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). **Education administration: theory, research, and practice**. New York : McGraw – Hill.
<http://www.ghost.rider.edu2cii2presen2grpinv.ppt>. Retrieved August 8,2003.
- Katz, R.L. (1955). **Skill of effective administrator**. *Harvard Business*, 12(1), 33 – 42.
- Knezevich, S.J. (1984). **Administration of public education (4th ed.)**. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). **Determining sample size for research activities**.
- Runyon, R.P. (1982). **Fundamentals of behavioral research**. Reading, Mass: Addison – Wesley.
- Senge, P. (1990). *The fifth discipline*. London: Century Business.

ภาคผนวก ข

สำเนาประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ

ប្រសាសន៍
Banskandachhapanya Rajabhat University

This is to certify that

M.R. KATTISSAR PISSAN

Achieved BSRU-TEST of English Proficiency (BSRU – TEP) level

B1

Given on 17th July 2017

Linda Gaimma

(Asst. Prof. Dr. Linda Gaimma)
President

No. CEFR.14320233/2560

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อนามสกุล	นายเกียรติศักดิ์ ไพศาล
เกิด	วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2510
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 7/5 หมู่ 3 ถนนป่ามะพร้าว ต.ท่าวาสกรี อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี(ค.บ. ดนตรีสากล) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1